

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsak četrtek. — Cena mu je 15 K na leto. — Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. — Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Katoliško ljudstvo!

V dneh družabnih preosnov in preobratov, ki posegajo globoko v srca posameznikov in v življenje narodov, v dneh, ko se snuje usodna zgodovina in poraja nov vek

pozivamo in kličemo na manifestacijo krščanskega prepričanja.

Jugoslovanska katoliška telovadno - kulturna mladinska organizacija OREL

napravlja polet v Maribor in sklicuje za dneve od 29. julija do 3. avgusta 1920

prvi slovanski orlovski tabor.

Ob tem svečanostnem prazniku katoliške mladine naj slavi zmago socialna misel krščanske vzajemnosti; zato naj se zbero vsi: delavec, kmet, obrtnik, uradnik, razumnik. Vsi stanovi naj se zavedo, da tvorijo v krščanstvu eno družino. Prepričajo naj se, da je njih mladina nastopila pot prave svobode, da se je uvrstila med bojevnike za uveljavljanje katoliških načel, za izenačenje pravic, za spoštovanje poštenega dela, za doseg stanovskega in mednarodnega bratstva.

Katoliška mladina je seme nove, zdrave družbe. Posejano je v zemljo, ki jo je razorala strašna svetovna vojska. Sistem laži in krivic je strl. Drevo večnih resnic pa zeleni in ob tem drevesu se zbira zdrava, čila, vzorna in značajna mladina, ki hoče ob navzočnosti kulturnih narodov slaviti svoj dan. Ob idealni mladini pa naj črpajo vsi, ki se zbero k skupnemu prazniku, navdušenja za vzvišene vzore.

Na ta slavnostni praznik vabimo torej vse bratske orlovske odseke iz Jugoslavije, vsa bratska orlovska društva iz Češkoslovaške republike, iz Združenih in drugih ameriških držav, ter katoliška telovadno - kulturna udruženja iz Poljske republike. S srčnim veseljem bi radi pozdravili tudi vse dobromisleče brate iz Rusije in drugih slovanskih držav, kakor tudi iz Francije, Anglije, Belgije, Nizozemske, Švice, Španske itd.

Vse vabimo in prosimo, naj se pravočasno pripravijo ter nam sporoče, v kolikem številu se nameravajo udeležiti slovanskega orlovskega slavlja.

Vabimo končno katoličane vseh navedenih narodov in držav iz vseh stanov in organizacij. Prihitite k nam in dajte s tem izraza katoliško-kulturni vzajemnosti!

Bog živi!

Ljubljana, o Božiču 1. 1919.

Predsedstvo osrednjega pripravljalnega odbora za prvi slovanski orlovski tabor v Mariboru:

Dr. Anton Korošec,
pokrovitelj.

Jože Pirc,
predsednik.
Jože Stabèj,
glavni tajnik.

Leopold Elletz,
I. podpredsednik.
Jože Gostinčar,
odbornik.

Cilka Krek,
II. podpredsednica.
Janez Brodar,
odbornik.

Ivan Mazovec,
III. podpredsednik.
Ludovik Tomažič,
glavni blagajnik.

Ujetniki se vrnejo.

Iz Belgrada je došlo danes poročilo, da je italijanska vlada na predlog ministrskega predsednika Nitija sklenila, da se vsi jugoslovanski vojaki, ki so bili ujeti na italijanski fronti, pošljejo v domovino. Število ujetnikov znaša nad 50 tisoč mož. Kakor se čuje, je italijanska vlada zahtevala od naše države, naj imenuje komisijo, ki bo uredila Transporte ujetnikov.

Pozno sicer, a končno je vendar naš odposlaništvo v Parizu doseglo to odločitev italijanske vlade. Naša vlada pa naj ne dela tukaj z znano svojo balkansko lenobo in počasnostjo, temveč naj hitro pripravi vse potrebno za transport. Vsak dan zamude stane par življenj.

Brez parlamenta.

Po dolgem cincanju se je vendar odločila liberalno-socialistična orednja vlada. Dne 15. t. m. je bil podpisan v ministrskem svetu ukaz, da se parlament odgodi za dva meseca — do 15. februarja prihodnjega leta. Dva meseca bomo torej brez drž. zbora, dva meseca bo vlada še naprej delala brez vsake kontrole od strani ljudskih zastopnikov. In tukaj sklep si je upala storiti vlada, v kateri sedijo sami demokrati in socialisti, ljudje, ki si edini lastijo pravico nazivati se »pravim zastopnikom ljudstva«, ko se imenujejo »sol Jugoslavije«. Tak korak se je drznila napraviti vlada v času, ko nujno trka na vrata rešitev najtežjih finančnih, gospodarskih, notranje- in zunanje-političnih vprašanj; v času, ko ni nobene države v Evropi razen Rusije, ki ne bi imela drž. zbora.

Spominjamo se enih žalostnih časov, ko si je v bivši Avstriji nemška manjinska vlada pomagala iz zadrege s § 14. Toda vemo pa tudi vsi, da nekdanja Avstrija kljub svoji ustavi ni bila ustavna monarhija, da ni bila demokratična, pa tudi ne parlamentarna država v pravem pomenu besede. In da se ne vrnejo več tisti žalostni časi, polni krivic in nasilja, — prav zato smo se borili, da si zgradimo samostojno državo, ki bo urejena in vladana po načelih modernega demokratizma — zato smo prelili toliko krvi, pretrpeli toliko gorja.

Ko sta v strašni borbi nazadnje demokratizem in svoboda zmagala nad absolutizmom in suženjstvom, smo se ujedinili in ustanovili lastno svobodno državo. Dobili smo začasno narodno predstavništvo. Tedaj so se vsečasne vrhovne oblasti: narodno veče v Zagrebu, srbska vlada in srbska narodna skupščina zedinile in sklenile slovesno, da se skliče začasno narodno predstavništvo, ki mora ostati skupaj na delu tja do konstituantne. Ustavotvorna skupščina pa se ima sniti šest mesecev po sklepu miru. To je slovesno potrdil v imenu vladarja tudi prestolonaslednik Aleksander. In ko se je letos vlada g. Da-

vidoviča predstavila prvokrat parlamentu, je podal ministrski predsednik svečano izjavo, da vlada hoče delati s parlamentom.

Omenjeni sklep so storili zastopniki jugoslovanskega ljudstva. Kar pa sklepajo ljudski odposlanci v imenu ljudstva samega, to je demokratični državni sklep, ki ima veljati kot zakon. Zakoni pa ne vežejo samo ljudstva, ampak tudi vlado, ki ima nalogo čuvati in izvrševati zakone. In vsako obljubo je treba držati, posebno pa še obljube, storjene javno in v slovesnih trenutkih. To velja za vsakega poštenega človeka, pa menda tudi za najvišjega državnega funkcionarja. G. Davidovič bi lahko delal s parlamentom, če bi le hotel. Parlament ni nikdar zaključil, da neče delati, ampak ravno nasprotno. Predstavniki opozicije, ki tvorijo večino nar. predstavništva — po najnovejših poročilih štejejo okrog 150 poslancev — so celo ponovno zahtevali od predsednika drž. zbora in od vlade, da se mora parlament nemudoma sklicati na delo. Toda g. Davidovič tega ni hotel, ker se je zbal kazni za vladine grehe. G. Davidovič je snedel dano besedo, vlada je namenoma kršila zakon!

Kako strašna mora biti kratkovidnost teh demokratov! Kako slabo razumejo sedanjí čas! Kako malo mislijo na bodočnost! Grozno jih je zaslepila strankarska strast in hrepenenje po vladi. Vladati, — samo vladati, — pa magari — po turško! Saj je vendar jasno vsakemu državljanu, da zadene kaznen vsakogar, ki krši zakon. In kaznovana mora biti tudi sedanja vlada. Ljudstvo samo jo bo poklicalo na odgovor po svojih zastopnikih kakor hitro se zopet snide parlament. Za vse naredbe, ki se bile izdane brez odobritve od strani narodnega predstavništva, za sklenjene trgovske pogodbe, za samovoljno rešitev valutnega vprašanja in agrarne reforme, za razpust občinskih odborov in oktroiranje nedemokratičnega občinskega volilnega reda, za vse teptanje najsvetejših ljudskih pravic bo ta vlada morala dajati odgovor. In ž njo vred bodo odgovarjali tudi vsi njeni pristasi, takozvani demokrati! Tudi za nje bo enkrat prišel čas obračuna.

Za sedaj pa nikar obupati, slovensko ljudstvo! Pokonci glavo in z vso vneto na delo, politično in gospodarsko! Skrbno in vestno se je treba pripravljati za bodoče občinske in državnozbornske volitve. Parola naj bo: delo in agitacija! In ko pride čas, da boste kmetje izrekli svojo obsodbo, takrat pa udarite s silno svojo pestjo, udarite po teh laždemokrati in lažisocialistih z vso svojo močjo, da bodo na tleh, da jih bode bolelo za vedno! To bodi vaš odgovor, vaše maščevanje!

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmetске zveze, mora imeti „Domoljuba“, kmetско glasilo.

Iz pisarne J. K. Z.

Gospodarsko-politični tečaj.

Naznanjeni gospodarsko-politični tečaj bo trajal od 12. do 14. januarja. Obravnavali bomo važna gospodarska in politična vprašanja. Vsak dan bo pet predavanj z razgovori. Natančnejši program priobčimo v prihodnji številki »Domoljuba«. Predavanja se vrše na galeriji Ljudskega doma. Udeleženci naj se tam zbirajo. Prvo predavanje bo 12. januarja ob pol deseti uri dopoldne. Prvi večer bo v Ljudskem domu predstava za udeležence, drugi večer nastopi ljubljanski Orel.

Kmetске zveze naj javijo takoj število udeležencev. Za prenočišča in hrano bo preskrbljeno.

Koledarček JKZ, kakor smo že javili, izda JKZ. za leto 1920 svoj koledarček, ki je že dotiskan in se nahaja v knjigovoznici. Upamo, da ga bomo takoj po novem letu razpošiljali. Cena koledarčku ni še ugotovljena, 4 krone pa ne bo presežala. — Prosimo vse Kmetске Zveze, da število izvodov hitro naroče, ker zaloga ni velika in se na poznejša naročila ne bomo mogli ozirati. Koledarček bo imel žepno obliko, vseboval bo poučne članke in tudi precej čistega papirja za razne zapiske.

Mnogo Kmetških zvez je ustanovljenih, od katerih pa tajništvo do danes nima še nobenega poročila. Prosimo vse one Kmetске zveze, ki ne dobivajo okrožnic, da nam nemudoma javijo natančne naslove odborov, okoliš po občinah in približno število članov.

„Samostojne“ laži o dr. Korošču.

Obrekovanja in laži proti našim voditeljem nasprotniki nadaljujejo. Ta genja ima svoj izvor v Ljubljani. Nekateri lahko verni močje z dežele se čutijo silno počaščene, če jim kak »visok« gospod v Ljubljani počepeta na ušesa — seveda zaupno — češ, da bi bilo že bolje, če ne bi bilo tega zlobnega dr. Korošca ali kaklega drugega vodilnega moža VLS. Seveda prištevati tudi, da ima za to, kar je povedal, trdne dokaze. Kaj se briga tak »nobil« gospod, če jemlje poštenim ljudem dobro ime, ugled in vzbuja z lažjo in natočevanjem nezaupanja med nepoučeno množico.

Kako delajo nasprotniki, so zopet jasno pokazali na zadnjem shodu KZ v Stružah. Po govoricah zastopnikov KZ je nastopil domačin, ki se vozi večkrat v Ljubljano, in je smelo trdil pred nabito polno dverano, da je dr. Korošec naročil v Ameriki pšenico z namenom, da bi delal konkurenco našim kmetom, dalje da je zato najel v Ameriki v zlatu posojilo, ki je tako visoko, da bo morala sedaj naša država vsled ničvrednosti našega denarja plačati najmanj dve in pol milijarde dolga. Omenjeni govornik domačin je seveda tudi pristavil, da vse te trditve tudi lahko dokaže.

Govornik KZ je takoj izjavil, da sliši to natočevanje prvokrat. Izjavil je tudi, da se hoče o teh obdolžitvah na pristojnih mestih takoj poučiti in bo vso stvar

pojasnil v Domoljubu, pa naj li je za dr. Korošca ugodna ali neugodna. Pozval je tudi omenjenega moža in ga je prijel za njegovo moško besedo, naj prekliča, če se potrdi, da je napačno govoril. Bomo videli, kaj bo mož sedaj naredil. Stvar je namreč ta: Ko je bila vsa Srbija po Nemcih in Avstrijcih zasedena, je bila srbska vlada na Krfu. Odrezani od domovine in njenih virov, je imela vlada vendar dolžnost, da preskrbuje z živili srbsko armado na solunski fronti in drugo prebivalstvo z živili. Vlada je napravila z Ameriko pogodbo za dobavo velike množine žita, moke in drugih potrebščin. Amerika je tudi v resnici dobavljala živila. Ko je po porazu Avstrijcev in Nemcev srbska vojska vojska osvajala zopet domovino, je našla vse opustošeno, deželo brez živil in drugih potrebščin. Nemci so vse uničili ali odpeljali. Bila je prava sreča, da je prihajalo žito iz Amerike. Ko je postal dr. Korošec minister za prehrano, je omenjeni dovoz živil še trajal, vsled pogodbe, ki jo je napravila prejšnja srbska vlada. Korošec je pa videl, da imamo pri nas dovolj žita za celo državo. Uredil je vse potrebno, da se je prebivalstvo cele države zlagalo z domačimi živili in je tudi ustavil dovoz ameriške moke.

Pribijemo torej 1. Dr. Korošec ni napravil nobene pogodbe z Amerikanci za dobavo moke. To je storila prejšnja srbska vlada na Krfu. 2. Zato tudi on ni napravil nobenega dolga v Ameriki, ki bi ga morala sedaj država poravnati. 3. Amerikansko žito je tedaj resilo srbsko prebivalstvo pogina. 4. dr. Korošec je umel z domačim žitom oskrbeti vso državo. Ljudem se ni bilo treba postavljati v dolge procesije in čakati na kruh, kakor sedaj, ko ministruje socialni demokrat Bukšeg, ki zna dobro zabavljati in kričati, dragi ne pa ne odpraviti.

Pošteni možje, sodite, kaj naj rečemo o nasprotnih zapeljanjih ali nezapeljanjih agitatorjih, ki mečejo hladnokrvno na javnih shodih in zasebni agitaciji poštem možem zlobna podtikanja v obraz. Politični boj, kakršnega uganjajo najnovejši kmetijski prijatelji grd si.

Nebesa na zemlji.

Dne 26. t. m. se je vršil na Šoli pri Zalinu v gostilni shod, ki ga je sklicala Samostojna kmetijska stranka. Glavni govornik je med drugimi izustil te-le besede: »Duhovni vam obljublajo za vaše trpljenje nebese po smrti; mi bomo pa skrbeli, da boste imeli že na tem svetu nebese, da se vam bo tukaj dobro godilo. Saj potem, ko enkrat crkneš, tako nič več ni.« Mi smo ponovno vprašali različne moke, ki so bili navzoči na shodu, če so res padle te besede, pa so nam vsi isto potrdili.

Tako liberalna kmetijska stranka vedno bolj jasno kaže, kakšen je njen verski program, s katerim se hoče ponášati. Ne samo, da Kmetijska stranka ni nikdar zinila besedice proti brezverskemu ljudskošolskemu načrtu, ne le da pridno z gnojnico poliva slovenske duhovnike, ne le da ni našel Kmetijskega lista nobene besedice, da bi obsodil »Naprejevo« blatenje sv. R. T.,

itd. itd., sedaj celo njen govornik na shodu naravnost napade vero. Potem se pa čudi Kmetijski list, zakaj duhovniki nastopajo proti novi stranki. Naj nikar ne misli, da se bo kdo dal preslepiti s tiskanimi programi — dejanja govore.

Omenjeni govornik je omenjal, da duhovniki dosedaj niso ničesar naredili za ljudstvo in da obljublajo samo nebese onkraj groba. Samostojna stranka pa bo dala kmetu že na tem svetu nebese. Kakšna so ta nebese, se je videlo pred nekaterimi desetletji, ko so razni liberalni trgovci in gostilničarji in magnatje po deželi držali naše kmetijske domove v svojih oderuških krempljih, ko je dan za dnevom pel boben, dokler jih teh »nebes« ni rešil — duhovnik s svojim požrtvovalnim združnim gospodarskim in izobraževalnim delom. Kje so bili takrat naši samostojni? Agitirali so za liberalno stranko in metali polena pod noge duhovnikom, ki so v lastno škodo delali za ljudstvo. To je resnica in naši kmetje to tudi dobro vedo.

Samostojnim kmetom pa se že vnaprej zahvaljujemo za njihova »nebesa« na zemlji. Smo jih že skusili.

Ali ste že naročili „Domoljuba“?

Veliko grmenja — pa nič dežja.

Strasen krik je zaglano pred par tedni vse, kar liberalno leze in gre, celo uradni dopisni urad je krepko pomagal, kakšne velikanske goljufije so se vršile v Kropi, ko so »klerikalci« župnik Oblak, nadučitelj Pleničar in drugi, kolekovali bankovce. Sredi noči so jih z nasajenimi bajoneti odvedli v radovljiške zapore, in kroparski liberalci so celo zažigali kresove, ker se je oblasti posrečilo razkriti velike državne škodljivce. »Jugoslavija« je kroparsko afero s strganjem desetkronskim bankovcem celo primerjala osješkemu škandalu, kjer je liberalna banka s goljufivim žigosanjem uvoženih bankovcev ogoljufala državo za več milijonov.

In preiskava se je z veliko vestnostjo nadaljevala. Sedaj pa konec. Sodišče je preiskavo popolnoma ustavilo ter izdalo naslednje uradno potrdilo:

»Uradno potrdilo. Podpisano sodišče potrjuje s tem, da se je kazensko postopanje zoper Val. Oblaka, Jos. Pleničarja, Mat. Lazarja, Jož. Gašperšiča, Ladislava Sadarja, Ignaca Ažmana ter Ant. Žmitka radi hudodelstva po § 106. kaz. zak., oziroma po § 101. kaz. zak., sklepom deželne sodnije 22. decembra 1919 ustavilo, v smislu § 90. kaz. pr. reda, ker za nadaljnjo preganjanje ni najti vzroka. — Kr. okr. sod. Radovljica, III., 24. decembra 1919. — Dr. Štular.«

S tem pa zadeva ni še končana. Po kakšni pravici smejo sredi noči gnati nedolžne ljudi z nasajenimi bajoneti v zapore, preden je bila kaka preiskava?

Mi dobro vemo, da so bili zgoraj omenjeni samo zato preganjani, ker so pristali Ljudske stranke. Niti oblasti ne poznajo več pravice temveč strankarska pripadnost jim je že zločin. To je svoboda liberalcev in soc. demokratov. Zadeva pa bo imela za liberalce še dolg rep.

Iz Uradnega Lista.

Št. 182. Uredba o ustroju ministrstva za prehrano in obnovo dežel. — Naredba deželne vlade o ustanovitvi aprovizacijskega sosveta konsumentov, ki sodeluje pri določanju cen, pri nadziranju trgovin, oddaja mnenja o ureditvi izvoznih in uvoznih predmetov. V svet pošljejo zastopnike razne gospodarske centrale, mestna občina ljubljanska in mariborska. — Občinski odbori v Mostah pri Ljubljani, v Selah, v Norščicah, v Škofji Loki in v Št. Juriju ob Taboru so razpuščeni. — Razni razglasi.

Št. 183. Naredba deželne vlade o ustroju poverjeništv za kmetijstvo. Deli se v pet odsekov: splošni odsek (se deli v personalni, pravni, gospodarski pododsek in pododsek za agrarno pravo in politiko ter knjigovodstvo), odsek za kmetijski poduk (se deli v pododseka za kmetijsko šolstvo ter kmetijske razstave in poučna potovanja), strokovni odsek (se deli v pododseke za poljedelstvo in travništvo, sadjarstvo in vrtnarstvo, vinogradništvo in kletarstvo, kmetijsko poizkustvo in preizkustvo, za konjerejo, živinorejo in pašništvo ter mlekarstvo, čebelarstvo in svilarstvo, ribarstvo, kmetijsko obrt in industrijo, kmetijsko statistiko, kmetijske melioracije, za zgradbo hudournikov), odsek za veterinarstvo, odsek za stanovsko in gospodarsko organizacijo kmetijstva (ki se deli na pododseke za stanovsko organizacijo, za kmetijske zadruge in društva, za kmetijski kredit in kmetijsko zavarovanje, za preskrbovanje gospodarskih potrebščin, za razpečevanje kmetijskih pridelkov). — Naredba deželne vlade, glasom katere je treba za obrt trgovine z živino, dalje za obrt trgovine z mlekom in jajci koncesije od okr. političnega oblastva. Vsi, ki so prijavili te obrti po 1. januarju 1916, morajo do 5. januarja 1920 prositi za koncesijo, sicer mine njih obrtna pravica. — Občinski odbor v Železnikih se razpušča. — Razni razglasi.

Iz Kmetijskih Zvez.

ŠT. RUPERT NA DOLENJSKEM.

Shod K. Z. se je vršil pri nas dne 21. decembra. Udeležili smo se ga v izredno obilnem številu in z zanimanjem sledili dve uri dolgemu govoru. Tu smo slišali, kako daleč od demokracije so oni, kateri vladajo sedaj. Svojo barvo so pokazali v dovolj svetli luči z nameravanjem šolskim zakonom, po katerem bi naši otroci ne bili več naši, temveč last države. Mi bi morali le skrbeti za šolsko poslopje, lepo stanovanje učitelju, država bi pa govorila, kaj se bo učilo in kdo bo učil, in lahko nam pošlje Turke iz Bosne s turbanom na glavi in učil bo turško vero in mi se ne

bomo mogli pritožiti. Tudi volitvi red nam hočejo vsiliti, zastareli srbski.

Z žalostjo smo čuli, kako se igrajo z našim denariem. Markirali so ga, da so si uapohili prazne blagajne in rekli, da se bo s tem valuta dvignila, danes pa vidimo, da vsak dan bolj pada. Koliko bo do izmenjave ponarejenega in koliko ga bomo imeli brez znamk za zažiganje cigaret, se ne ve. Nazadnje pa bomo dali pri izmenjavi okoli 4 K za en dinar, ki je ravno toliko vreden kot krona, ker nima nikakega pokritja v zlatu. — In še mnogo drugega smo slišali o naših nasprotnikih, ki imajo polno lepih besed za kmeta, delajo pa zoper njega, kakor jasno vidimo sedaj. Šramujejo se svojega pravega imena liberalcev in se zavijajo v lepša. Eden teh je tudi nastopil z raznimi očitani na shodu. Ko pa je bilo treba dokazov, je pa umolknil. Res, v gostilni se laže hujša kot na shodu, kjer je treba dokazov. — Razšli smo se vsi z namenom, da bomo ob volitvah vsi v taboru Kmetijske Zveze. Ne bomo verjeli liberalcem, ki pa imajo vsak dan drugo ime. Knetica.

ST. PETER PRI NOVEM MESTU.

Dne 21. t. m. je priredila domača »Kmetijska Zveza« posvetovalni sestanek svojih članov. Do 70 gospodarjev se je udeležilo posvetovanja. S pomilovanjem se je ugotovilo, da par ljudi z lažmi in natisnim lovi po občini pripadnikov za novo liberalno kmetijsko stranko. Nekateri so res nasledili, pa tudi že spoznali nastavljenega jma liberalne limanice. »Kmetijska Zveza« ne bo lovila pristavev na tak način; vabila bo rajši skupaj s premišljenim delom za kmeta. Število njenih udov je od dne do dne obilnejše. — Navzoči so se pomislili, kako hočejo enotno postopati pri bližajoči se napovedi za osebno dohodnino. Seglasno so obsodili nasilno vlado, in sicer osrednjo v Beogradu in pokrajinsko v Ljubljani. — Domačih občanov združuje se več v italijanskem vojnem ujetništvu. Kaj je storila vlada do sedaj za te revčke? — Zbrani kmetje so se dalje začudeno povpraševali, kako da ne pride od onih številnih milijonov, ki jih v Beogradu prikazujejo za cenejšo prehrano, ničesar na potrebne družine po kmetih. So li naši gosti in revnejši hišarji izključeni od liberalno-socialistične milosti? Je-li moka samo za mesta? »Oblačilnice« in »obuvalnice« samo za gospodo in železničarje? — Zoper nameravani šolski zakon so navzoči najglasneje protestirali. Ugovarjali pa so tudi proti odloku višjega šolskega sveta, češ da se za kmečko delo zamujene učenceve ure za naprej ne upraviči. Smo za to, da hodijo otroci po možnosti redno v šolo. So pa gotovo na kmetih tu in tam tako nujna opravila, da se mora porabiti kak dan tudi soloobvezni otrok za delo. Šolske oblasti naj težaven kmetov položaj upoštevajo! Končno so soglasno sklenili: Odslej hočemo vsaj vsak mesec enkrat skupaj priti ter tekoče svoje težave preraševati.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

j Vojno odškodnino, ki jo bo dobila Jugoslavija, bodo razdelili v denarju in gospodarskih potrebščinah po tistih krajih, ki so bili po vojski prizadeti. Vsa odškodnina bo, kakor se zdi, ostala v Srbiji.

j Amerika nam posodi 250 milijonov dolarjev, kar je približno 2 milijardi in 500 milijonov kron. To posojilo se bo porabilo za nabavo novega železniškega materiala.

j Trojni denar imamo sedaj v Jugoslaviji: kolkovane krone, stare srbske bančne dinarje in nove državne narodne dinarje, v katerih sedaj izplačujejo plačo vojakom in orožnikom. Ta novi narodni dinar nima tolike vrednosti kot stari bančni dinar.

j Stranka komunistov, to je stranka, ki hoče potem nasilne revolucije prevrniti sedanjí družabni red ter uvesti skupno last vseh proizvodnih sredstev (tovarn, preprodkopov in zemlje), je med socijalnimi demokrati vedno močnejša in ima sedaj že večino. V Zagrebu so sklenili pri občinskih volitvah samostojno nastopiti. Socijalnodemokratski vladni voditelji kakor Kristan, Korač in Bukseg so ostali brez stranke. Kljub temu sede na ministrskih stolcih.

j Naši ministri — velekapitalisti. Hrvatski list »Narodna sloboda« našteva naše ministre kar po imenih, ki so obenem ravnatelji, upravni svetniki itd. raznih kapitalističnih bank. Ni čuda potem, da se grejejo sedaj velekapitalisti in vojni dobičkarji na soncu vladne milosti.

j 9 ministrov potuje na državne stroške, vlada pa g. Pribečević sam. Smo »demokrati«.

j Naš živež v Italijo. Socijalno demokratska Vojna zveza je prejšnji teden izvozila v Trst 16 vagonov presičev, več vagonov volov in fižola in 1 vagon kož. Zakaj vlada izdaja dovoljenje za izvoz kož, ne unevamo, ko vendar pri nas zlasti na kmetih tako silno primanjkuje usnja.

j Blago še vedno v Solunu. V Solunu še vedno leži 8000 vagonov raznega blaga za Jugoslavijo. Prebivalstvo, posebno v Srbiji, bo kmalu nogo, liberalno-socialistični ministri pa potujejo.

j Zagreb brez moke. Zagreb je bil o Božiču brez moke, ker železnice ne delujejo. Pač pa se živila pridno izvažajo v Avstrijo, Italijo in Francijo. V naši državi je skozi manj reda in vedno več gnilobe.

j Velekapital in živež. Liberalno-socialistična vlada je izročila dobavo 1000 vagonov pšenice in 500 vagonov tursice za Dalmacijo, Crnogoro in Bosno nekemu konzorciju beograjskih trgovcev. Zopet bodo odirali!

j Kako se godi Radiću in Pazmanu. Svoj čas so na Hrvatskem zaprili voditelja seljačke stranke Radića in duhovnika Pazmana, češ, da sta veleizdajalca. V zaporu

sta še sedaj in zelo pazijo nanje. Večkrat posebni sodnijski agenti gledajo skozi odprtino v vratih, kaj delata, na sprehodih ju vedno spremljajo in imajo navado, da se večkrat postavijo prednje in jih nepremično dolgo časa fiksirajo. Za Pazmanom gre policijski agent celo v kapelico, kjer jetnik mašuje.

j Eksplozija na vlaku. Na postaji Sas na Hrvatskem je eksplodiral velik transport municije, obstoječ iz več vagonov, ki so jih peljali v Ljubljano. Ubitih in ranjenih je mnogo oseb, vlak in tračnice so popolnoma razdejani.

REKA.

Zdi se, da se vprašanje Reke zopet obrača v našo korist. Italijanska ministra Saloja in Niti sta se izjavila, da Reka nima nobenega gospodarskega pomena za Italijo, da je Italija tudi brez Reke dosegla to, kar je hotela z vojsko pridobiti. Ministra tako pripravljata italijansko javnost na izgubo Reke in Dalmacije. Sicer sta nerada ugriznila v to kisle jabolko, toda Amerika, od katere je Italija denarno, gospodarsko in glede prehrane popolnoma odvisna, ne odneha od svojih zahtev, zagotoviti Jugoslaviji pristanišče ter izpeljati meje skozi Istro na kranjsko mejo. Menda bi po Wilsonovem načrtu celo kos Goriske in sicer cerkniški kraj moral pripadati Jugoslaviji. Francoska in Anglija, na kateri se je Italija donedaj najbolj opirala, se nekoliko umikata in prepustata rešitev jadranskega vprašanja Ameriki. Reško prebivalstvo se je odločilo za to, da d'Annunzio odide z Reke. Pa mož se brani in sedaj mu je italijanski poveljnik poslal ultimatum. — Poroča se, da Italijani zapuščajo Kranjsko, kar je pa malo verjetno. — Jadransko vprašanje se bo menda rešilo že v januarju.

AVSTRJA.

Pred božičnimi prazniki so se vsi na dunajskih kolodvorih krvavi izgledi. Za praznike so bili namreč odpovedani vsi vlaki radi pomanjkanja premoga. Ljudje, ki so hoteli domov, so se borili s samokresi za zadnje vlake, ki so se vozili. Posredovati je moralo vojaštvo in rešilne postaje. — Število dunajskega prebivalstva vedno bolj pada. Statistični podatki izkazujejo v prvih desetih mesecih leta 1919 na Dunaju 52.016 več smrtnih slučajev in 69.292 manj rojstev kakor v zadnjem mirnem letu, tako da iznaša skupna izguba 121.308 duš. — Avstrijski monarhisti menda zelo živahno delajo. Sedaj se govori, da bi postal avstrijski kralj bulgarski princ Koburžan Ciril, ki naj bi obenem postal ogrski in poljski kralj. Tako bi bila med temi tremi državami personalna unija (kjer je v več samostojnih državah isti vladar), ki bi bila naperjena proti Čehom.

CEHOSLOVASKA.

Na Čehoslovaškem je vladala nekaj časa huda vladna kriza. Socialnodemo-

Usaka hiša naj naroči „Domoljuba“!

kratski delavci so namreč — kakor pri nas — skrajno nestrpni in nasilni in so začeli metati svoje narodnosocialne tovarise iz delavnic. Začele so se velike prekljarije po časopisju, socialni demokrati so svoja nasilstva nadaljevali, dokler se niso zastopniki narodnosocialne stranke v vladi zjezili in podali ministrskemu predsedniku, socialnemu demokratu Tusarju ostavko. Sedaj je bila socialnodemokratska stranka v veliki zadregi; zato so se pobotali: narodni socialci so zopet vstopili v vlado, v parlamentu pa se bo sklenil zakon svobodnega združevanja. — Znani duhovnik dr. Izidor Zahradnik, poslanec liberalne agrarne (kmetske) stranke, ki je najbolj delal na to, da se duhovski celibat (brezženstvo) odpravi, je te dni odpadel od Cerkve ter se poročil. »Domovina« z veseljem pozdravlja to češko »gibanje«. — Na Čehoslovaškem vlada še veliko večja korupcija kot pri nas. Vendar nima vlada sedaj nujnejšega dela, kot da bo predložila državnemu zboru zakonski načrt ločitve Cerkve od države. Svobodomisilstvu je zmerom prva in glavna stvar: boj proti katoliški Cerkvi.

OGRSKA.

Kakor je bravec znano, so na Ogrskem nekaj časa vladali komunisti v veliko korist svojih žepov in v še večji strah vseh poštenih ljudi. Gospodarili in morili so tako, da se je mažarsko ljudstvo uprlo in vrglo komuniste. Nova vlada je uvedla velike preiskave proti zločinom, ki so jih zakrivali komunisti za časa svojega vladanja in narekuje tudi zaslužene kazni. Tega pa komunisti niso mogli prenesti in so zasnivali veliko zaroto proti sedanji vladi in armadnemu poveljstvu. Hoteli so z bombami pognati v zrak poslopje, kjer je nastanjeno vojaško poveljstvo, ministre so hoteli pomoriti in tudi velik del uglednih meščanov. Zaroto so ob pravem času odkrili, in sedaj se vrše velike preiskave. — S Čehi se Mažari ne razumejo dobro, ker jim še zmerom hodi po glavi nedeljivost Ogrske in jim je zategadelj najbolj žal za Slovaško, posebno ko vidijo, da se Slovaki sami ne počutijo dobro v novi državi. Zveza za nedeljivost Ogrske zelo pridno deluje na to, da bi z močno armado potisnili Čeha iz ogrskega ozemlja.

ITALIJA.

Italija dela kjerkoli mogoče, da bi Jugoslavijo oslabilila. Glede reškega vprašanja se sicer prisiljena nekoliko umika, ker ji vedno preči Amerika, a zato na drugem kraju toliko bolj skuša prinesiti zmedo v našo državo. Posebno se zanaša na Črno goro. Kralj Nikita še vedno upa, da se vrne v domovino in zasede prestol kot kralj samostojne Črne gore in Italija ga v teh nadah krepko podpira. Plačuje mu mesečno 250.000 lir ter organizira na svoje stroške v Črni gori roparske tolpe, ki naj bi delovale v korist Nikiti. Zdi se pa, da ti italijanski načrti ne bodo imeli uspeha, posebno ker sta Anglija in Francija Nikiti odtegnili svojo podporo. — Vlada v kratkem predloži parlamentu zakonski načrt, po katerem ne bo smel več kralj napovedati vojske ali sklepati mir, ampak samo državni zbor. Zelo pametno.

ŠVICA.

V Švici je zapadel velik sneg in plazovi povzročajo velikansko škodo. Z gore Schiahorn se je utrgal plaz, ki je udril v neko zdravilišče in napolnil vse notranje prostore dveh hotelov s snegom. Nekaj oseb je bilo ubitih, veliko poškodovanih. Nadalje je zasul plaz neko židovsko zdravilišče in zraven stoječe skladišče.

FRANCIJA.

Na Francoskem, kjer je svoj čas versko življenje zelo nazadovalo, se v tem oziru obrača vedno na bolje. To se kaže tudi v političnih strankah. Ze pri zadnjih volitvah v državni zbor so stranke, ki stoje na katoliškem stališču znatno napredovale, sedaj pa se je ustanovila zopet nova stranka, ki se imenuje »Mlada republika« in ki stoji na stališču verske svobode nasproti svobodomiselnim strankam, ki hočejo versko življenje in mišljenje popolnoma zatreti. K novi stranki so pristopili zlasti francoski inteligentje v velikem številu. Nova stranka bo znatno pripomogla h katoliškem gibanju na Francoskem.

RUSIJA.

Boljševiki so zdaj zopet na vrhu in so vse nasprotnne armade premagali ter groze, da bodo s pomladjo napadli tudi Poljsko republiko, česar se Poljaki zelo boje. Antanta sedaj išče oblike, kako bi priznala sedanjo vlado in obliko ruske države in sklenila z njo gospodarske pogodbe, ker so predvsem francoske tovarne v zelo velikem obsegu navezane na ruske surovine. — V petrogradsko svetlo so se vršile volitve. Zmagali so z ogromno večino komunisti. Pač pa so vrgli Ljenina, ki je bil dosedaj poglavar boljševikov in predsednik izvršilnega odbora ruskih sovjetov. Za predsednika je bil sedaj izvoljen neki Kalinin.

NEMČIJA.

Nemčija se upira izvrševati trde mirovne pogoje in zato išče zveze z Rusijo, da bi se laže ustavljala. Antanta hoče zato s silo pritiskati. Poslala je Nemčiji zelo odločno pismo, v katerem ji naroča, da podpiše protokol, po katerem mora dati 400.000 ton pristaniškega gradiva v nadomestilo za ladje, ki jih je svoj čas potopila, namesto da bi jih izročila antanti.

ANGLIJA.

Stanovanjsko krizo imajo tudi na Angleškem. Tam so se seveda tega vprašanja drugače lotili kot pri nas. Vlada bo sezidala za delavce pol milijona delavskih hišic, stavbišča za 800.000 hiš so že nakupljena in tudi toliko hiš bo kmalu gotovih. Ko bodo vsi delavci pod streho, bodo začeli s polno paro razvijati svojo industrijo, delati v večjih množinah za zaloge, vsled česar se bo blago pocenilo.

Tedenske novice.

Politične.

p Občinske volitve se bodo vršile po celi državi koncem januarja 1920.

p Poskusno glasovanje na Koroškem. V coni A se je izvedlo poskusno glasova-

nje. Nad 80 odstotkov prebivalstva je glasovalo za Jugoslavijo.

p Na shodu Samostojne kmet, siranka v »Unionu« je bila sprejeta edina resolucija: udanost kralju Petru. Sedaj prinaša kmetijski list celo vrsto resolucij, ki so bile menda sprejete na omenjenem shodu. Resolucije so dobre, saj so natančno posnete po resolucijah, ki so jih že davno stavile naše Kmetске zveze. Torej Kmetске zveze vseeno niso tako zanič, da morajo celo »samostojne« hoditi po njenih poth. Nam je — odkrito povedano — zelo prav, ker s skupno močjo bomo gotovo prej ali slej dosegli uresničenje teh resolucij.

p G. Jamnik, ki je duševni vodja liberalne kmetske stranke in urednik »Kmetijskega lista« skesano priznava, da je rekviriral žito na Verdu, seveda naprtuje krivdo klerikalcem posebno dr. Lampetu, ki se več braniti ne more. To je kaj lahko. Noče pa priznati g. Jamnik, da je zabrusil kmetski ženi v obraz: »Kar si preje preveč požrla, boš pa sedaj toliko manj.« Kljub temu, da Jamnik to taji, mi znova trdimo, da je to res, ker imamo najbolj zanesljive priče. Jamnik bo seveda še nadalje duševni vodja »samostojnih« kmetov, dasi se je izkazal za takega kmetskega »prijetelja«.

p S krampi na cerkve! Na socialističnem shodu v »Mestnem domu« v Ljubljani dne 21. decembra je pozival neki sodrug Uršič sodruge, naj gredo v samostane, ter naj preženejo nune in redovnike iz samostanov, potem bo stanovanj dosti. Gredo naj še v cerkve, češ: čemu bodo ti prostori prazni? Vzemite krampe s seboj in poderite prižnice, s katerih se največ hujška proti nam. (Te besede je še ponovno poudarjal.) Sledilo mu je odobravanje od strani zavedene socialistične mase. Tako delajo ti možakarji v Ljubljani. Ko pa gredo lovit ljudi na svoje limanice, pa ti molijo angelovo češčenje s povešeno glavo in sklenjenimi rokami.

p Socialni demokratje in kmetje. Socialisti izdajajo nek časopis »Ljudski glas« z namenom, da bi lovili in slepili kmete in jih za svojo brezversko stranko pridobili. Kaka je pa v resnici njihova ljubezen do kmeta, kažejo na svojih shodih, na katerih udrihajo na vso moč po kmetu. Ko je na shodu v Trzinu neki kmet nastopil zoper šolsko poslavo, ga je socialistični list »Naprej« ozmerjal z analfabetom in se norčeval iz njega. Socialnim demokratom tržiškim povemo samo to, ko bi imeli toliko modrosti v glavi kot oni kmet, ki pa ni župan, bi se lahko ponašali, sedaj so pa daleč za njim.

p Ne razumemo! Socialni demokratje kaj radi sklicujejo shode v Ljubljani in zabavljajo čez vlado, da se kar kreše. A kljub temu zabavljanju ne odpokličejo svojih zastopnikov iz vlade. Nekaj je: ali socialni demokratje niso več socialni demokratje, ali pa Kristan ni več socialni demokrat.

p Naši ujetniki pa dr. Šusteršič. Piše se nam. Neki slovenski list je pisal, da dr. Šusteršič deluje v Italiji med slovenskimi ujetniki za kralja Nikita, oziroma za bel zoper Jugoslavijo. Potem pa je pristavil

približno tako-le: moramo manj vredni ljudje gredo za njim. Te besede so hudo udarile na naše trpeče sobrate v italijanskem suženstvu. Piše mi ujetnik: »Vsi so šli domu, samo mi, zavrženi Jugoslovanci, smo še tukaj zaprti. Živimo še slabše kot prasci. Zdi se, da se nihče ne zmeni za nas.« To pismo pove dovolj. Ujetniki se čutijo, da jih je mati Jugoslavija zavržla, da se jih sramuje. Če bi v takem razpoloženju stopil pred nje, magari sam — dr. Šusteršič, verjetno je, da bi šli za njim, ker bi videli vsaj enega, ki jim hoče pomagati. Zato pa, jugoslovanski državniki, popravite, kar ste zamudili na naših ujetnikih. Zaenkrat pravijo, da je bil dr. Šusteršič samo v glavi nekaterih ljudi pri naših ujetnikih; storite, da res ne pride med nje ta jugoslovanski bavlav.

d »Samostojna« liberalna avantgarda. Kako je »samostojna« popolnoma v službi liberalnega kapitalizma, smo posebno dobro videli pri nas v Bohinju iz dogodkov zadnjega časa. Ko je prišlo v javnost, da nameravamo ustanoviti »gozdarsko združenje«, so liberalni trgovci in gostilničarji cel teden tekali sem tja, zabavljali čez zadruge in vabili v »Samostojno«. Na nedeljo 7. t. m. so dobili »samostojnega« g. Mermolja, ki je pridno udrihal po SLS. in dr. Korošcu, ki da so edini krivi vojske in vsega gorja. Dr. Korošec je največji hinavec, ker je lani v oktobru zapustil dunajski parlament s svojim klubom. On je kriv, da so Lahi zasedli naše kraje, da so Nemci opustošili Koroško, da sedaj nimamo kruha in ne obleke, da vlada tolika korupcija na železnica, da je tako pod nič naša valuta itd. Lej, vsega tega si kriv ti, ubogi dr. Korošec! Samo čakaj, kdaj te »samostojni« obesijo na prvo drevo! — Samostojni so nato rekli: »Fejst je govoril.« — Mi pa tudi lepim besedam nič ne verjamemo, ampak verjamemo samo dejanjem. Prihodnji dan namreč so liberalni trgovci nagnali samostojneže od vseh strani in jih napojili s šnopsem zato, da bi »razbili ustanovni občni zbor omenjene zadruge v Bohinjski Srednji vasi in jo v kali udušili, kateri se je isti dan vršil. Kričali so: »Vse pobijmo!« in grozili s pestmi. Ker se ni dalo govoriti, je g. kaplan povabil naše ljudi v župnišče. Pa so tudi tja »Samostojneži« prihrumeli, vdrli v župnišče in grozili, da bodo tudi župnišče razbili. Ker so naposled le videli, da je naša volja odločna, so jo odkurili. Kajne, dejanja govore! Nam je čisto prav. Le kar tako naprej! Bomo vsaj zopet lahko razločili ovce od volkov.

Bomače novice.

d Potni listi za Italijo in iz Italije. Da se olajša osebni promet med Italijo in kraljestvom Srbov, Hrvatov in Slovencev, vidira do nadaljne odredbe potne liste za osebe, ki žele potovati v Italijo, gospod Gonsalvo Sumonte, atašé beograjskega italijanskega poslanstva v Ljubljani, za potnike pa, ki potujejo v naše kraljestvo, g. Branka Marković, predstavnik našega kraljestva v Trstu.

d Drobiž po 10 in 20 vin. je izdal mestni magistrat za Maribor. Dvatisetvinski že cirkulira, 10. t. m. pride v promet ta teden.

d Nova pošiljatev iz Amerike bo zelo velika. Samo iz Clevelanda bo menda odposlanih 1150 zabojev v vrednosti 7 milijonov kron. Pošiljatev bo došla v Trst ali Dubrovnik.

d Železniški načrt Kranj-Velikovec. Inženirji so izdelali načrt za zgradbo železnice Kranj-Velikovec-St. Janž na Mostiču. »Mir« pravi k temu načrtu, da bi bolje kazalo, speljati progo na Kamnik, ker bi bila železniška zveza od Železne Kaplje na Kamnik krajša in bi otvorila Savinske Alpe svetovnemu turisticemu prometu.

d Krekova prosveta je izobraževalno društvo v Ljubljani za žensko delavstvo. Šteje do 1800 članic. Do lanskega leta se je imenovalo »Kat. društvo za delavke«, potem pa se je v spomin svojemu ustanovitelju prekrstilo v »Krekovo prosveto«. 28. decembra t. l. je obhajalo 25 letnico svojega obstoja. Zjutraj je bila sv. maša, popoldne govor prevz. škofa dr. Karlina, ki je svoj čas pomagal pri ustanovitvi društva, potem pete litanije v natlačeno polni cerkvi, po litanijah slavnostno zborovanje, pri katerem so govorili poleg društvenega predsednika g. J. Cegnarija in predsednic posameznih odsekov g. urednik Kremžar, Bog. Remec v imenu S. L. S., Iv. Mazovec v imenu Kršč. soc. zveze ter Jos. Pirc v imenu Orlovske zveze. Zvečer je bila v Ljudskem domu slavnostna prireditev z deklamacijami, petjem in dvema predstavama. Vsa slavnost je naredila zelo močnen vtis.

d Delavsko neugodno zavarovanje. V zelo velikih slučajih se dogaja, da ponesrečenci, njih vdove, otroci in ascendentje listine (roštnice, listine, mrtvaške listine itd.), ki jih pošljejo delavski zavarovalnici zoper neugode v Ljubljani, kolkujejo, včasih celo z večkronskimi kolki. Opozorjamo tem potom vse prizadete, da so take listine, namenjene uradni uporabi zavarovalnice, po § 56. nezg. zakona kolka in pristojbine prosta. Župni uradi morajo take listine izdajati ex off. Dalje opozorjamo, da morajo vsi dopisi privatnih oseb na zavarovalnico biti zadostno frankirani. Zgoraj omenjene listine pa morejo upravičenci dopošiljati tudi potom občin. V tem slučaju pošiljatev ni treba frankirati.

d Župan občine Šmihel-Stopiče g. Josip Zorc je podal občinskemu odboru demisijsko, a občinski zastop ni hotel tega na znanje vzeti. Zato je g. Zorc še za nadalje prevzel županske posle.

d Naše ljudi, ki hodijo v Zagreb po kupcijah, opozorjamo, naj se ne dajo po zagrebških ulicah v vodstvo raznim ljudem. Dogodilo se je že parkrat, da so jih taki voditelji speljali na samotna mesta, kjer so jih oropali.

d »Dobrota je sirota.« Ljubljanska stanovanjska komisija, ki je skušala z večjo oziroma manjšo srečo Ljubljancem preskrbeti stanovanja, je bila naposled sama vržena na cesto in je sedaj brez stanovanja. Pravijo, da se bo preselila v Dravljje v železniške vagonce.

d Pismo bivših ujetnikov. Eno leto je sedaj minilo odkar smo prišli iz ruskega ujetništva. Mislili smo, da smo zadnji ujetniki, ali žal, koliko je še naših bratov, pri-

jateljev, sorodnikov v italijanskem ujetništvu, ki trpijo v velikem strahu, zimi in gladi. Zatorej prosimo našo vlado, naj napravi enkrat konec in naj reši naše nedolžne jugoslovanske ujetnike, ki zdihujejo in žalujejo po svoji domovini. Mi smo že bili v ujetništvu, vojski, lakoti in vemo, kaj se pravi ujetništvo. Opozorjamo še enkrat: Kar prej mogoče, naj se napno vse sile, da se rešijo naši bratje iz hude muke. Franc Cudrman, Ivan Dolinšek, Ivan Kimalc, Ivan Bogar, Predvor-Olsevek-Gline.

d Umrli je dne 19. t. m. v Orehovici pri St. Jerneju Jožef Miklavčič. Bolezen si je nakopal pri vojaki. Bil je edini sin in zapušča starše osamele. Bog mu daj večni pokoj, staršem pa tolažbo!

d Šmartno pri Litiji. Dne 15. decembra je umrl Franc Ceglar, stari oče gosp. kaplana Sušnika, najstarejši mož v iari; rojen je bil 15. novembra 1824. Zdaj pa je najstarejši g. notar Luka Svetec, ki je bil rojen leta 1826.

d Umrli je dne 20. dec. t. l. v Šmihelu pri Novem mestu obče spoštovani posestnik in mlinar, podžupan g. Ivan Znanec v 69. letu starosti. Blagemu možu večni pokoj!

d Velika nesreča se je pripetila dne 24. t. m. v kurilnici glavnega kolodvora v Ljubljani. Pred nekaj časa je našla uradnica Dovgan na kolodvoru malo granato, katero je prinesla v pisarno in jo porabljala kot pisemsko utež in o kateri so vsi mislili, da ni več napolnjena. Na usodepolni dan je uradniku Pavliču granata padla z roke in se je nenadoma razpočila. Zraven stoječa strežnica Franciška Zajc je bila takoj mrtva, uradnika Pavlič in Furlan sta bila zelo ranjena na nogah. Pavlič je v bolnišnici umrl. Ni se pa ničesar zgodilo navzoči uradnici Hutman, ki je pa v Pavliču izgubila svojega ženina, ki ga je hotela v kratkem poročiti.

d S strupenim plinom sta se na svebi večer zadušili v Ljubljani postrežnici Tezija Meglič in Barbara Nemanič. Ker nista imeli drva, sta užgali v sobi lesno oglje in pri tem zaspali. Drugi dan so obšli mrtvi.

d Velika avtomobilna nesreča na Zgornji Poljskavi pri Pragerskem. V petek dne 19. t. m. je peljalo iz Maribora več avtomobilov drug za drugim. Na ovinku državne ceste pred Zgornjo Poljskavo se je prvi avto radi ledene ceste naenkrat obrnil in se trikrat prekopicnil. Ljudje so iz bližine takoj prihiteli na pomoč ponesrečenim potnikom in jih skušali spraviti k zavesti. Naenkrat pa je pridrvel novi avtomobil in butnil v prvega ter pri tem povozil šoferja prvega avta. Čez par trenutkov pa je v ta prva avtomobila butnil še tretji avtomobil, smrtno pa je pri tem ponesrečil samo prvi šofer, katerega so zanesli v mrtvašnico na Gornji Poljskavi. Avtomobili so vsi pokvarjeni in so jih zavlekli nazaj v Maribor.

d Velika tatvina v Kranju. Neznani vlomilci so vdrli pred dnevi po noči v trgovino L. Rebolj v Kranju in odnesli okrog 40 kosov zgotovljene moške in ženske obleke (suknje, hlače, jopiče itd.), 1 pelecino, 7 m sukna in še par drugih stvari. Odprli so izložbeno okno na trgu,

d **Policijski lov na strehi.** Franc Zirovnik iz Mengša je kradel v Ljubljani na Bleiweisovi cesti v podstrešju hiše št. 18. Policija ga je izsledila sredi dejanja, toda tat jo pobriše na streho, policija za njim. Tako so se lovili nekaj časa po strehah, dokler ni Zirovnik obupal nad svojim begom in se udal.

d **Tatovi, ki so kradli v škofovih zarodih, prijeti.** En vlomilec ustreljen. — Tržaške vlomilce Franca Švaro, Antona Vodopivca in Antona Keršiča so zasledovale oblasti radi neštetihi vlomov in zločinov, ki so jih izvajali v Ljubljani, v Zagrebu in drugod. Družba je pripadala tisti tolpi, ki je vlomila v zavodu sv. Stanislava in v Ljubljani: nekaj so jih detektivni ljubljanske policije aretirali v Zagrebu, navedeni trije pa so ušli na Reko, a so se kmalu povrnil in so v Sevnici izvedli velik vlom. Orožniki, katerim je bil vlom naznanjen, so ustavili vlomilce na kolodvoru in so aretirali Švaro in Vodopivca, Keršič je pa bežal, in ker se ni ustavil, dasi so orožniki klicali za njim, da naj obstoji, so streljali za njim, krogla ga je zadela in Keršič se je zgrudil mrtev na tla. Z aretacijo Švare in Vodopivca so varnostni organi končali delovanje ene najnevarnejših roparskih tolp.

d **Cerkven rop.** V Veliki dolini so tatovi vlomili v cerkev, raztresli svete hostije in pokradli cerkvene posode.

d **Poneverba v Vnovčevalnici za žvino.** Policijski stražnik Franc Poljanšek je ustavil na Vodovodni cesti Alojzija Petelinška in Antona Pirmana, ker sta uosila vsak po en zaboj, kar se je zdelo Poljanšku sumljivo. Predstavil je navedenca načelniku policijske ekspoziture g. nadzorniku Ljubiču, kjer sta se izgovarjala, da sta dobila mast, katero sta nosila, od nekega kmeta. Hitro izvedene poizvedbe so pa dognale, da masti nista dobila od kmeta, marveč, da sta si jo nepošteno prilastila v Vnovčevalnici za žvino, kjer sta bila zaposlena. Masti je bilo v vsakem zaboju 12 kg in je vredna 800 K. Mast se je vrnila lastniku. Petelinšek in Pirman pa bosta čakala sodbe v zaporih ljubljanskega deželnega sodišča.

d **Velika tavana v Kamniku.** V noči od 15. na 16. decembra t. l. so vlomili tatovi v trgovino Ivana Žargija na Glavnem trgu v Kamniku, odkoder so odnesli pri glavnih vratih mnogo kosov manufakturnega blaga. Škoda je tako ogromna, da se ceni tatvina tretjino cele zaloge. Akoravno je bila trgovina zelo dobro zatvorjena in so vse iste zapore varovale trgovino nad 31 let istega gospodarja, kljub temu so moderni zločinci z največjo urnostjo vlomili, tako da ni nihče opazil in ni bilo slišati niti najmanjšega šuma.

d **Znani liberalci škofjeloški žigon in tovariši pred ljubljansko poroto.** Pred poroto so se zagovarjali znani škofjeloški »zasebnik« Matija Žigon, mehanik Anton Majcen in trgovski pomočnik Adolf Kern. Žigonu očita obtožnica, da je nagovoril Majcena k tatvini 2 zabojev cigaret (60.000 cigaret), 1000 zavitkov hercegovskega tobaka, 3 bal tobaka za pipo s 500 zavitki in 1 balo tobaka v skupni vrednosti 14.065 kron. O Žigonu pravi obtožnica, da je bil že dolgo časa v kupčijskih zvezah

za blago dvomljive vrednosti. Žigon je bil obsojen na 18 mesecev težke ječe, Majcen na eno leto, Kern na 5 tednov.

d **Kdo kaj vé o Francetu Zorko,** ki je zadnja leta bival v Ameriki, in sicer v Kaliforniji Whittier, 144 Santh Bright Ave. Naj se sporoči na Marijo Zorko, Sred. Grčevje 6, p. št. Peter pri Novem mestu.

d **Ceciliji Glavan** iz Strahomera pri lgu sporoča Franc Jager iz Krškega, ki je prišel iz ruskega ujetništva, da je njen mož Anton padel 7. maja 1915 ob reki Sret v Galiciji. Anton je bil takrat pri 17. pp. 6. stotniji, 2. oddelku in je odšel na bojišče z 9. maršbaonom.

d **Dimnikarsko obrt** je pričel izvrševati v Trzinu mojster Rudolf Ahačič. Priporočamo ga vsem občinam sodnega okraja kot dobrega in zanesljivega moža, ki svojo obrt pošteno izvršuje.

Gospodarska obvestila.

g **Našo valuto** hoče sedanja vlada kar na svojo roko in sicer brez ljudskih zastopnikov rešiti. Vse reševanje tega kočljivega vprašanja se sedaj suče okrog tega, kako zamenjati krone v dinarje. Finančni minister Veljković trdovratno vztraja pri mnenju, da se zamenja 1 dinar za 4 krone. Zastopniki onih krajev, kjer je doma krona, se sicer upirajo, toda vse kaže, da bo finančni minister zmagal. Začelo se bo zamenjati najbrže že meseca januarja in sicer s takimi dinarji, na katerih bo na eni strani tiskano 1 dinar, na drugi strani 4 K. Ker še ni dovolj novih bankovcev v Belgradu, je šel zastopnik finančnega ministra v Pariz ponje.

g **Valuta na zagrebški borzi** 23. dec.: Dolar (100) : 9200 K; avstr. krona (100) : 55 K; frank (100) : 900 K; marka (100) : 245 K.

g **Valute v švic.** Borza v Bazlu dne 17. decembra za prodajo: francoski franki 52, nemške marke 10.57, lire 41.75, dunajske krone 2.70, češke 8.50 švic. franka, Angleški funt 20.37, dolar 5.52 švic. franka. Za Belgrad (dinar) doslej v decembru ni nobenega notiranja.

g **Dolar pada.** Zadnje dni je dolar hitro in nepričakovano padel. Izmed valut zavezniskih držav je bila ameriška edina, ki se je trdno držala in celo — kljub zapletenemu političnemu položaju, meznim gibanjem in vojni nevarnosti z Mehiko — stalno rasla. V času od 18. do 20. t. m. je padel dolar na zagrebški borzi s 100 na 90 K. Dolar je padel tudi v Franciji, Italiji in Curihu. Vendar sodijo trgovski krogi, da je ta padec samo hipen in da nima globljih razlogov.

g **Vojna posojila.** Akcijski odbor odgovarja na številna dosedanja vprašanja, ki so mu prišla od lastnikov vojnih posojil, da ne more sporočiti vsakemu posebej, kako stoji to vprašanje, marveč, da bo vse, kar je potrebno o tem, objavljeno sproti v listih ter naj ljudje te objave čitajo. Na rešitvi tega vprašanja se resno in marljivo dela, tako da bo isto čimprej mogoče rešeno.

g **Tuje valute.** Tisti, ki potrebujejo za uvoz blaga ali iz katerega drugega zelo važnega vzroka tuje valute, se naj odslej

obračajo s tozadevnimi prošnjami na podružnico Centralne uprave v Ljubljani, pri kateri se je ustanovila Devizna centrala. Dalje se pozivljajo vsi, ki imajo tuje valute na razpolago, da jih ponudijo Devizni centrali pri podružnici Centralne uprave v nakup.

g **Lokomotive za Jugoslavijo.** Te dni odide v Celovec posebna, iz železniških in tehničnih strokovnjakov sestavljena komisija, da bo prevzela onih 50 lokomotiv, ki nam jih odstopi Nemška Avstrija.

g **Dobava morske soli.** Odsek za prehrano naznanja: Trdka Ant. Krisper Coloniale v Ljubljani prejme koncem tega meseca oziroma začetkom meseca januarja večjo pošiljatev morske soli preko Trsta. Ta sol se bo razdelila po vsej Sloveniji ter se bo odkazala posameznim političnim okrajem po številu prebivalstva. Dispozicijo s soljo v okraju bo imelo pristojno okrajno oblastvo. Trgovci, zadruga in drugi naj se radi nakazila te soli ne obračajo na odsek za prehrano, temveč na pristojno okrajno oblastvo.

g **Le izvažamo in stradajmo!** Francoska vlada namerava pri nas kupiti 50.000 ton žita, 100.000 ton koruze in 1000 vagonov ovsa letošnje žetve. Naša vlada pa je celo ponudila več: in sicer 300.000 ton pšenice in 200.000 ton koruze.

g **Štetje železniških vagonov po vsej Evropi.** »Narodna Politika« poroča, da se prične štetje železniških vagonov v vsej Evropi po vodstvu entente namesto 7. decembra 1919 šele 4. januarja 1920.

g **Cene mesa** so hoteli ljubljanski mesarji zvišati za 4 K pri kili, to pa zaradi tega, ker so cene kožam padle za 10 K. Ker so pa strokovnjaki dokazali, da je zaradi tega zadosten zvišek 1 K 60 v pri 1 kg, je deželna vlada prepovedala mesarjem meso bolj podražiti kot po 1 K 60 vin.

g **Devizna centrala** se je ustanovila v Ljubljani. Zdaj bodo lahko izvozniki dobivali tako v Ljubljani plačana inozemska nakazila v jugoslovanskih kronah, medtem ko so sedaj morali čakati več mesecev, preden je prišlo kaj iz Belgrada.

g **Promet z Italijo.** Dne 16. decembra 1919 se je otvoril direktni železniški promet med Italijo preko Logatca, Podbrda in Rateč na eni in Jugoslavijo in preko nje na drugi strani. Pogoji: mednarodni tovarni list z vsemi spremnimi listinami (carinske, prevozne, uvozne, izvozne itd.) in plačanje frankature vsaj do italijanske obmejne postaje; povzeta so nedopustna.

g **Cene usnju in kožami.** Deželna vlada je določila sledeče cene za podplate 44 do 84 kron, za rjavo zgornje usnje 84 do 95 kron K, za črno zgornje usnje 76 do 84 kron, za telečje zgornje usnje 117 do 125 kron za kilogram. Cene za telečje in goveje kože so najvišje 18 K za kilogram, konjske po 100 do 150 K, svinjske kože 8 do 12 kron.

g **Za mlinarje** je izdala deželna vlada v Ljubljani z naredbo z dne 29. novembra nove predpise: Mlinarji, ki meljejo za plačilo, so dolžni mleti žito, ki se jim izroča v ta namen, ter ne smejo odklanjati naročil, dokler morejo po obsegu svojega obrata zmagovati delo. Plačilo smejo zahtevati le v denarju, prepovedano je za plačilo jemati žito, moko ali otrobe. Od 100 kg žita

čiste teže smejo zahtevati mlini z vodnim pogonom 12 K, mlini na paro 14 K mlevnine, za dovoz žita s kolodvora in odvoz mlinjskih izdelkov na kolodvor 3 K oziroma mlini, ki imajo za dovažanje in odvažanje lasten tir, 2 K 50 vin.; za basanje blaga, ki prihaja prosto nasuto v vagonih, 30 vin.; porabnino za eno vrečo in 4 tedne 1 K 20 vin. Zapršitev ne sme presegati: pri izdelovanju moke 2 odstotka, pri podelovanju ječmena in prosa v ješprenji oziroma kašo 4 odstotke teže žita, koruzo mora mlin na zahtevo razkaliti. Politične oblasti imajo pravico kontrole v mlinih. Prestopki te kaznujejo z globo do 20.000 K.

g Uradne ure Gospodarske komisije za stvarno demobilizacijo v Ljubljani so vsak delavnik od 8. ure dopoldne do 1. ure in od 4. do 6. ure popoldne. Da se pa more poslovanje Gospodarske komisije vršiti redno in gladko, se sprejemajo stranke samo v torkih, sredo, in petkih od 10. ure dopoldne do 12. ure opoldne. Le vplačila pri blagajni Gospodarske komisije se sprejemajo vsak dan ob uradnih urah. — Skladišča Gospodarske komisije so odprta vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Od 1. do 8. januarja 1920 ni vstopa v skladišča radi nove inventarizacije.

g V Ameriki ni draginje. Res, da je ameriško blago plačano v kronah dražje kot pri nas in da Amerikanec s svojimi dolarji pri nas mnogo ceneje živi kot v Ameriki, toda pomisliti moramo, da za služi ameriški delavec povprečno po 5 dolarjev na dan, t. j. v naši valuti skoro 500 kron dnevno. Ameriške stroje-piske na Dunaju zaslužijo po 300 dolarjev mesečno, torej 50.000 kron. Pri takih plačah ameriška draginja ni nobena draginja.

g Cena živil v Avstriji. Nemški listi napovedujejo, da bodo cene živilom v Avstriji ob novem letu naslednje: Svinjska mast 90—100 K, moka 10—12 K, goveje meso 48—68 K, pečenka 80—100 K kilogram, hlebček kruha 5 K.

g Draginja na Angleškem. Kakor se je uradno dognalo, so povprečni gospodinjinski stroški narasli meseca decembra 1919 za 125 % od 14. julija 1914. Inozemsko meso je za 250 % dražje, mleko za 211 % in sladkor za 300 %.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3 % brez kakakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

VESTNIK ORLOVSKE ZVEZE

o Celjsko okrožje Orlov. Dvignite Orli v jasne višave krila ponosna, mlade moči. Te besede vam polagam, dragi bratje Orli, na srce, da se prepričate, da je edino prava vaša organizacija, ki se je upostavila leta 1908. in je štela l. 1913. 5228 članov, 2696 telovadcev, dočim je imel Sokol 6613 članov in 1761 vpisanih telovadcev, kljub temu, da Sokol že stoji od leta 1863. Orel je najbolj sveža in čila organizacija, ki pri delu ne more zastareti in pri pravem vodstvu tudi ne kreniti na napačna pota. Vaše proste vaje, vaje z palicami, vaje na bradljah itd., zasleduje ljudstvo z velikim zanimanjem in občudujoč vašo spretnost. Tudi vi, celjski Orli, ki ste del naše velike organizacije, ste ponos našega krščanskega dela naroda. Preteklo leto t. j. 1919., ste zopet prebudili po štiriletnem spanju, kljub temu, da se je večina fantov nahajala še pri vojaki, ter da se je predsednik celjskega Orla, Alojz Mirnik iz Babnega še le komaj vrnil iz ruskega ujetništva. Začeli ste delo 1. decembra 1918 s skupnim sv. obhajilom. Vaše število se pomnožuje od dne do dne. Priredili ste že več javnih telovadb na pr. na Gornji Ponikvi dne 13. julija 1919, dalje veliki slovenski tabor v Celju dne 27. julija 1919, katero obširno delo ste prevzeli vi in mladenke iz celjskega okraja. Na tem velikem taboru, se je udeležilo 284 Orlov, 172 Orlic in nekaj naraščajca, obilo narodnih noš in Orlov v navadnih oblekah. Vtis, ki ga je človek imel ob pogledu, ko ste korakali po naših ulicah, je bil lep in razveseljav. V našem, nekdanjem nemškem mestu, ste priredili prvi veliki tabor, da javno pokažete, da vaše vrste niso trhle, da so se po vojni pomnožile z novimi člani. Dalje Orlovski izlet v Vojnik, dne 24. avgusta 1919, skupno s sosednimi okrožji Orlov. Tu ste nastopili pod vodstvom celjskega voditelja brata Kermavnerja zelo dobro! Obenem ste vzbudili Orlovstvo v Vojniku. Dne 5. oktobra 1919 ste imeli sprejemanje novih članov. Dne 23. novembra 1919 pa Orlovsko akademijo. Naj omenim še ustanovitev Orlic dne 19. junija 1919. Pri vojniškem izletu so žele največ priznanja zelo ljubko sestavljene vaje celjskih Orlic. O Orlicah prihodnjič kaj več! »Mlaj, kakor ga še ni postavila čvrsta slovenska roka — cvet, kakor ga še ni rodila nobena pomlad na slovenskih tleh — zdrav!« Tako sta brzojavila dne 2. maja 1908 dr. Krek in dr. Korosec z Dunaja, prvim orlovskim telovadcem v Ljubljano. Te besede tudi jaz vam polagam na srce. Bog blagoslovi naše delo! Na zdar!

Dopisi.

ŠT. JAKOB OB SAVI

Tukajšnji neodvisneži so hoteli očitno pokazati svojo odvisnost od liberalnih demokratov z junaškim činom, da so svojega župnika, ki jim ni ničesar naredil, z blatom ometali v liberalnem časniku »Domovina«. Vzrok stede-

žih vrstic je dvojen. Prvič, da branim župnikovo čast, do katere imajo tudi ubogi »klerikalci« pravico. Drugič, da branim čast župljanov, ki to blatenje večinoma obsojajo. — Župniku se očita bero. Vsak pameten človek ve, da je bera župnikova plača, ker z mesečno plačo v denarju, kakoršna je sedaj, ne bi mogel v št. Jakobu noben župnik izhajati. Ni pa resnica, da se gre tukaj za kakve velike zaloge. Ljudje so skozi štiri leta bero večinoma plačevali in tako tudi sedanji neodvisneži. Župnik je tudi radevolje dajal ves preostanek žitnemu zavodu in sicer po 200 do 300 kg žita na leto, kar lahko županstvo potrdi. Naj se da župniku taka plača, kakor jo imajo drugi stanoviti z manjšo izobrazbo, pa bo vsak z veseljem pustil bero. — Z rekvizicijo ni imel župnik ničesar opraviti, kar ve vsa župnja. — Očita se mu, da je držal z dr. Šusteršičem. Dokler je bil isti načelnik S. L. S., je seveda držal z njim, a ko je nastal razdor, je bil odločno na škotlovi strani. Sicer pa neodvisneži sovražijo dr. Šusteršiča le zato, ker je zastopal katoliško stranko. — Neodvisnežem niso všeč župnikove pridige. Mladenčičem je baje rekel, da so mlečnozobi, pa so bili na vojski, a župnik se je doma grel. No, če je res padla ta beseda, je veljala pač le mlečnozobim in praznoglavam. Laž je trditev, da je imel župnik politične govore, če ni politično govoril o božji prevrednosti kat. cerkvi, kat. zavednosti, svariti pred vojnimi nevarnostmi, opominjati k vstrajnosti t. dr. Župnik ni bil na vojski, ker je bil tudi prestar, a bila ni tudi večina sedanjih neodvisnežev. »Domovina« mazači so onečastili svojo ožjo domovino, kateri v čast bodi rečeno, da je njihovo število zelo omejeno, kakor je omejeno njihovo dušno obzorje. Svetoval bi neodvisnežem, da naj le tako nadaljujejo, pa bo kmalu zmanjkalo odvisnežev od te stranke.

SV. ANA PRI TRZICU.

Naša dolina je bila presrečna za božične praznike. Obiskali so jo rdeči preroki: bistriški paša Erloh, Stegnar Rok, Ečina, Bukovnik Joža in še par drugih oznanjevalcev. Bili smo veseli, ko smo videli te može, ki imajo prvo besedo pri konsumu in pričakovali smo, da nam bodo povedali, kdaj bo konec neznozne draginje, kdaj nam bodo socialistični ministri preskrbeli dovolj moke in sladkorja. Toda molčali so o tem ter raje zabavljali čez občinske može in klerikalce, češ, da drže v kapitalisti. Niso pa povedali, da vlečejo trije socialistični ministri na vso moč kapitalistični voz v Belgradu in da bi se bil brez njih že davno prevrnil. Čez kapitaliste je zabavljali Erloh, ki je sam v vojni postal kapitalist. Ko so izmolili v Zvirčevi gostilni svoje kozje molitvice, se je oglašil k besedi sladko ginenji Tominc in povedal, da je imel cesar Karl, ki je bil le nekaj let ožen, 90 otrok, dočim jih je imel on Tominc samo 12. Socialistom je ta »govor« tako ugajal, da so sklenili Tomincu odslej tudi na druge shode vabiti, da bo govoril za njimi. In po takih govorih bo uspeh gotov in vse bo drlo v socialno demokracijo in še več bodo plačali kot 70 vinarjev. Saj so pa taki govori, kakršne so imeli Erloh, Jerišov Rok in Tominkov oča še več vredni kakor 70 vinarjev. Na te limanice je sedlo pet oseb, ki so se zapisale rdečkarjem na rojstni dan Odršenika, v katerega socialisti nič več ne verujejo in za njegove zapovedi ne marajo. Sentanci smo že toliko pametni, da se ne damo premotiti sladkobesednim tržiškim socialnim demokratom, ki še samim sebi ne morejo pomagati, kaj šele drugim. Kmetije se držimo svojega Boga in ga molimo in ne maramo tistih, ki so starega Boga zavržili in molijo sedaj v Belgradu zlato tele.

LESE.

Tukajšnji liberalni učitelj Josip Goršek, ki se od 20. oktobra t. l. udeležuje meščanskega tečaja v Ljubljani in bi si rad v Gorénjski Vipavi, preden jo ostavi kot meščanski učitelj, stekel za liberalizem podobnih zaslug kakor na Sv. Gori pri Litiji, odkoder je moral pobrati šila in kopita, se je vrغل na dopisovateljsko polje. Na rožnensko nedeljo je skrpucal dolgovezen dopis, ki je v 42. številki »Domovine« pod zaglavjem »Resnica o Lešah

na Gorenjskem» dne 12. decembra »kot za-
starek, a še vedno aktualen«, zagledal luč
sveta. Povod temu dopisu je dala letošnja
rožnicenska pridiga, katere sicer učitelj Go-
rišek sam ni slišal, ampak mu jo je menda po-
vedala njegova žena, ki je bila takrat slučajno
v cerkvi. Pridiga je med drugim poudarjala, da
se bo verska mlačnost še posebno razširila,
ako se nasprotnikom sv. Cerkve posreduje njih
peklenske nakane, vreči krščanski nauk iz šol
in vzeti staršem ves vpliv na šolo, izvzeti
plačevanje.

Te besede so nenavzočega učitelja Go-
riška tako razburile, da je moral dati duška
svoji razburjenosti v »Domovniku« s temi-le
stavki: »Ker smo bili v Lesah nekoč na pri-
znici napadeni, da hočemo vreči verouk iz šole,
opozarjam vsakogar na načrt šolskega zakona.
V členu 20. vidi lahko vsakdo med predmeti,
ki se jih otroci v šoli učijo, na prvem mestu
verouk. Če bi jaz v cerkvi vpričo Boga govo-
ril laži — bi me bilo sram — če se drugi ne
stramujejo — pač nisem jaz za to odgovoren.
— Poleg tega je padla na prizniti tudi be-
seda, da imajo starši pri šoli besedo le takrat,
kadar plačajo, drugače pa šolski upravitelj.
Šolstvo je urejeno po šolskem zakonu, ki so
ga sklenili od staršev izvoljeni poslanci...«

Mi sami dobro vemo brez opozarjanja
»resnicoljubnega« učitelja Goriška, da načrt
novega šolskega zakona v členu 20. sicer še
dopušča verouk kot predmet v šoli; vemo pa
tudi, da v členu 1. poudarja potrebo samo mo-
ralne vzgoje brez verske podlage, torej učitelj
lahko otroke čisto brezversko vzgaja, in kar
katehet verskega v dveh tedenskih urah na-
uči, to lahko brezverski učitelj v vseh drugih
urah podere, ker ima to pravico, in te pravice
bi se svobodomiselnim učiteljem zelo pridno po-
služeval. Poleg tega izključuje načrt vsak drug
vpliv Cerkve na šolstvo, ker je zastopniku
Cerkve zaprta pot do vseh šolskih odborov!
In naj se duhovnikom po novem načrtu tudi
da je prilika in nalaga dolžnost, da sami imajo
in vodijo verski pouk v šoli, koliko časa bi to
obstalo, ako bi se uresničile želje in nakane
nasprotnikov sv. Cerkve, ki so pred pol letom
izdali v enem svojih listov, ki je g. Gorišku
bližji in sorodnejši nego nam, parolo: »Krščan-
ski nauk mora iz šol!«

Ako bi se kaj takega zgodilo, na kaj neki
bi nas potem opozarjal »resnicoljubni« Go-
rišek?

»Če je padla na prizniti tudi beseda, da
imajo starši pri šoli besedo le takrat, kadar
plačajo...«, je bila mar tudi ta beseda laž-
niva? Naj nam izvoli g. učitelj Gorišek pove-
dati, koliko zastopnikov pa imajo starši po
načrtu novega šolskega zakona v deželnem,
koliko v okrajnem in koliko v krajnem šol-
skem svetu? — V višjem šolskem svetu ne
najdemo nikogar, v okrajnem šolskem svetu
tako malo, da kar zginejo v številu raznih
uradnikov, v krajnem šolskem svetu pa imajo
večino zastopniki staršev, a nimajo druge pra-
vice kot plačevati.

Ni li tedaj docela resnična na prizniti pa-
dla beseda, da bi imeli starši pri šoli besedo
le takrat, kadar bi trebalo plačevati, ako bi
obveljal načrt novega šolskega zakona?

In ako učitelj Gorišek slednjič kvasi, da
je šolstvo »urejeno po šolskem zakonu, ki so
ga sklenili od staršev izvoljeni poslanci«, naj
nam blagohotno pojasni, ker je za vsako po-
jasnilo vsakomur na razpolago, kateri starši
so izvolili one poslance, ki so izdelali načrt
novega šolskega zakona? V tem oziru smo
prav zares tako nevedni, da ne poznamo ne
listih staršev, ne onih poslancev!

IZ TRŽICA.

Lepo se je izvršil javni ljudski shod, ki ga
je imel bivši predsednik Slovenije dr. Brejc
v našem Domu v nedeljo 14. t. m. Navzoče je
bilo delavstvo, pristaši Kmetijske zveze za trž-
iški sodni okraj in žensko ter nekaj socialnih
demokratov. Govornik je v poljudnem govoru
dokazal, da je vse te neznozne draginje kriva
sedanja liberalnosocialistična vlada, kateri je
ljudstvo deveta briga, pač pa so ji pri srcu
banke in vojni dobickarji. Za dr. Brejcem je
nastopil socialist Vrhunc, ki se je silno osme-
šil, ko je znane belgrajske liberalce prišteval
naši stranki. Blamiral je sebe in socialistično

stranko do kosti. Oglašil se je tudi znani Anika
iz Gozda, ki je bil svoj čas liberalac, a je sedaj
srečno priornal v rdeči tabor. Mož že dosedaj
ni imel mnogo ugleda med ljudstvom, a z zad-
njim nastopom je napravil vsega, ko je klical,
da ni treba slušati duhovnov ne v spovednici
ne na prizniti. Gromoviti dolič njim klci so
mu doneli na uho. Kmet Feré iz Loma je na-
stopil proti novi šolski postavi in brezverske-
mu učiteljstvu. Treba bi bilo še več tako po-
učnih shodov, in kmalu bi polihlele lažnjive
govorice o stranki in njenih voditeljih.

IZ SMINEL-STOPIŠKE OBCE.

Že dolgo časa so zlobneži obrekovali g.
kanonika Jakoba Porento, nekdanjega žup-
nika v Stopičah, da je volitveno zgodovinsko
sliko cerkve v Stopičah prodal.

Kaj je bilo s to sliko, smo se imeli pri-
liko informirati pri školiškem ordinarijatu v
Ljubljani.

Kanonik Porenta je je po naročilu kon-
servatorija osrednje komisije za varstvo spo-
menikov dr. Franceta Steteta med svetovno
vojno poslal v Ljubljano, da jo popravi slikar
Matej Strnen. Vsled izbruha svetovne vojne
je ostala slika nepopravljena pri slikarju Str-
nen. Po vojski je prevzel sliko školiški ordi-
narijat v Ljubljani in jo oddal v popravilo
slikarju Jevatičin. Popravljen slika bo po-
stana nazaj v Stopiče.

Vsled zlobnih govorov je bil g. kanonik
prisiljen iskati zatočišča. Leopold Rogel iz
Idrišnice je moral preklicati trditve, ki jo je
izrekel dne 10. novembra 1919 ob križišču
cest pred mostom v Kandiji: »Ta hudič je pa
še Mater božjo prodal.«

S tem naj bi bili peklensko-zlobni jeziki
zavezani, a krivica, ki se je delala g. kano-
niku Porenti blizu dve leti, se ne da nikoli
popraviti.

V BEGUNJAH PRI CERENICI

je priredila »Samostojna kmetijska stranka«
shod v stari šoli. Bil je slabo obiskan. Že iz
plakatov, ki so vabili na shod, so naši za-
vedni moške spoznali starega liberalca, ki si
je nadel zopet novo ime. Kako so »samo-
stojni«, so pokazali moške, ki so shod skli-
cali. Ljudstvo jih že od nekdaj dobro pozna
in tudi sedanja nova suknja jima ne more po-
kriti njihovih liberalnih kopit. Govornik je
nadrobil cele vagone raznovrstnih obljub.
Koruzi in moka se že peljeta s Hrvaškega.
Vse stranke so zanič »Samostojna« pa bo re-
šila kmeta vsega gorja. Zoper vlado, ki pod-
pira povsod kapitaliste, kmeta pa tene s
škorploni, ni bilo nobenega protesta. Kako
tudi, ko so sami pokorni vladni hlapci. Slo-
vensko ljudsko stranko je ponovno imenoval
»klerikalno« stranko in izustil grdo neresnico,
da je »klerikalna stranka vse zafurala, ker je
njen voditelj po končani vojski pobral svoje
milijone in zbežal iz dežele.«

Kmetijska stranka je ustanovljena za
kmete, u sprejme tudi kovače, čevljarje in
sploh obrtnike. Ne brani se tudi duhovnika
seveda liberalnega. Posebno pa so ji dobro-
došli kmetijski strokovnjaki. Kdo so ti »stro-
kovnjaki«, ni povedal, a jih sami dobro po-
znamo. Če vrli stanovni dobe pribežališče v no-
vi stranki, jo ima »kmetijska« le prazna be-
seda, da se lažje love nevedni kalini.

Govorili so, kakor da pri nas ni nobene
kmetijske organizacije. Pa že od spomladi ob-
stoji Kmečka Zveza, ki šteje nad 250 članov,
katerim je tekmo pol leta razelilo 5 vagonov
koruze in drugih živil. Nastopali so kot pri-
našalci edinstvi in miru, pa so sežali le stran-
karstvo. Čemu poleg S. L. S. z lepo razvito
Kmečko Zvezo še Samostojna kmečka stran-
ka? Čemu poleg naše trdne »Kmetijske Za-
druge nova zadruga »Ekonom«. Kako so hi-
navski ti »samostojni«. Tudi s tem so poka-
zali, da so le pristni »stari liberalci«.

IZ TUHINJSKE DOLINE.

Hvala Bogu, da so še moške, ki se v raz-
merah sedanjega časa znajo možato in do-
sojno vesti. A dovolite mi omeniti, spošto-
vani bralci »Domoljuba«, mnogo pa je pokvar-
jenosti še posebno med mladimi vojaki. Tvoj
sin je k vojakom šel, in Ti mati si jokala. A
če bi vedela, kako se tam lahko pokvari, še

bolj bi žalovala. Odkod ta nezadovoljnost?
Bil sem med tujimi narodi in videl, da ml.
Slovenci mnogokrat malo potrpijo, a mnogo
godrnjajo. In tudi to bi ra omenil: več spo-
štovanja treba do duhovnikov. Kaj so nam
prekoristnih naukov in resnic učili? Kadi po-
magajo v dušnem, pa tudi v telesnem oziru;
njih opravilo je trud, li niso zgled obnašanja
na potu, učitelj v cerkvi, vodnik v srečno
večnost? Pa zakaj ni več spoštovanja do njih?
Človek vzgojen krščansko, gre mlad v svet,
pa rad kaj kmalu vrže proč to, kar naj bi mu
moralo biti najdražje: nauk staršev, učite-
ljev in nauk katekizma. O ta zaslepljenost in
zmota, ki hoče sprediti postenje za mir z
bližnjim. Pri koncu mojeg pisanja prosim
»Domoljubove« prijatelje, da smo tudi v no-
vem letu svojem staremu prijatelju »Domo-
ljubu« zvesti bralci.

Božite pozdravljeni novi naročniki,
Vsi bodimo v prvo krščanski junaki,
Naša vera najdražji zaklad,
Ne sme jo omajati najhujši zaklad.

ST. VID PRI STICNI

Osrednje čebelarstvo društvo v Ljubljani
je preskrbelo za našo čebelarstvo podružnico
793 kg sladkorja za spomladansko pisanje
čebel. Načelnik podružnice je ponudil sladkor
okrajnemu glavarstvu v Litiji, da ga porabi
za ljudi in ko bo več sladkorja, bi ga glav-
arstvo nam vrnilo. Glavarstvo je bilo s tem za-
dovoljno, je pa kasneje sporočilo (Dopis z dne
26. novembra 1919 št. 15415), da ga naj po-
rabimo le čebelarji za čebele. Tako smo pre-
jeli imenovani sladkor dne 11. decembra in
shranjen je bil pri načelniku čebelarstva po-
družnice. Takoj v nedeljo, dne 14. decembra,
so čebelarji doleteli, a bo sladkor razdelil če-
belar Karol Eržen iz Podbošarja. Priče zato so:
Kudoli Krašovic, Alojzij Čeglar, Franc Jereb
iz št. Vida ter Zajc iz Bča. Za ta sladkor
je izvedel znani Fink iz št. Vida in ta je šel
od hiše do hiše in spravil ženske skupaj, češ
da imam skrit aprovizacijski sladkor. Zante-
vali so, da ga naj takoj razdelim. Povedal sem,
da je sladkor last čebelarstva podružnice in
da ga jaz ne smem deliti. Ker se ženske niso
hotele raziti in se je bilo bati, da bi bile za-
peljane h kaznivemu dejanju, sem jim ga od-
stopil na njih odgovornost. Hujšakci, liberalci
in socialni demokratje, so pa hujškali in še
sedaj hujškajo, da je bil sladkor skrit in da
je bil aprovizacijski. Kdor dokáže, da je bil
sladkor aprovizacijski, da ni bil čebelarški in
da je bil shranjen sladkor dobi kot 5 dat, dobi
1000 K nagrade. To je resnica o skritem sla-
dkorju. Kdor drugače trdi, ga imenujem laž-
nika in nekaj takih se bo zagovarjalo pred
sodiščem. — J. L., načelnik čebelarstva po-
družnice.

Cerkije pri Kranju. Kolkovanje
bankovcev. Ker smo blizu Koroške, je bil
po koroškem načinu za kolkovanje določen
poštni urad, ki je pač najmanjša uradna soba
v občini. Po cele dneve so morali ljudje lačni
stati na cesti v mrazu. Ali res ni bilo najti v
Cerkljah bolj primerne kraja? Vodja je bil
seveda g. nadučitelj Lapajne. V pomoč so mu
bili pridelniki: njegova gospa Julika, sinček
Julček in hčerka Anda, učenca 2. razreda
ljudske šole, učitelj Luka, nadučitelj velesov-
ski, ena domača gđe, učiteljica in ena menda
iz Mengša, g. poštarica in njena dekla. Da je
bila v poštni luknji velika gneča, razume
lahko vsak. Razen Tomažica in Plezovtovega
Miha je bila v komisiji skoro vsa cerkljanska
inteligencia. S svojim šikaniranjem in surovo-
stjo je delal ob tej priliki g. Lapajne najboljšo
reklamo za svojo liberalno stranko. Pri neka-
terih je zavrzel več bankovcev, pri drugih no-
benega (nepripransko). Ljudje so si znali po-
magati. Tiste bankovce, ki jih je vlečeni g.
Lapajne s povečevalnim steklom zavrzel, so
dali svojemu sosedu, da jih je ta nesel, pa je
bilo prav; vsi so bili zadostno žigosani. Če-
tudi nam je zavrzel več tisoč kron vrednosti,
smo skoro vse spravili pri njem v kolkovanje,
nekaj pa drugod. Ljudje! Ali zdaj poznate
tiste, ki so vam pred enim letom na Hribar-
jevem shodu obetali vsak dan pečeno kuro?
Le veselji bodite: Hribar je ima, Lapajne tudi,
če hoče, vi ste pa nesli bankovce spravit, ob-
nem ste pa slišali norčevanje in zmerjanje.

fako je pod liberalno-socialistično vladno. — Šola. Dobili bomo šestrazrednico, kakor trdi g. Lapajne, ker je spoznal, da zamore le na ta način našo mladino zadosti izobraziti. Dobili jo bomo, četudi so vsi proti nji, ker imajo učitelji moč. Prav, pa vedite, da imamo tudi Cerkljanci moč. Čudno to v naši državi, da ima človek, ki ne plača nič davka, več pravice določevati pri šoli, kakor oni, ki plačujejo visoke davke. Nikakor ne moremo razumeti, da bi se mogli otroci več naučiti pri istem učitelju, če bi jih bilo več v enem razredu. — Kdo je večji državljani, ali tisti, ki vleče od države na dan po 30 dinarjev, ali oni, ki dā 20 odstotkov svojega denarja državi? — Na praznik ujedinjenja SHS smo zapazili, da marsikje ni bilo zastav; zakaj ne? Ker kolkovanje bankovcev več nese, kot pa izobešanje zastav. — Eden v imenu večine.

Iz Črnege vrha. V nedeljo, 16. novembra je prišlo sem iz Polhovega Gradca par »neodvisnih kmetov« — z godci — ustanavljati novo liberalno kmetstvo stranko. Kakor se je slišalo, so imeli največ uspeha godci, ker zaključek vsega opravila je bil plač. — Tudi v prospek kmetškega stanu! — Ljudje se za novo liberalno kmetstvo stranko ne zanimajo, tem manj, ker dobro poznajo barvo tistih par mož, ki bi jo radi tu vgnjezdili.

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Koliko se je trudil pater Albert, da bi ustavil strašno bolezen! Z jesihom in limono je izpiral bolniku sežgane ustne, z vodo in vinom mu je vlivljal v usta srce okrepčujoča zdravila, z lastno roko mu je puščal kri — toda vse zaman, bolezen se je čedalje bolj hušala. Na Veliko soboto zjutraj je spodaj v samostanski cerkvi veselo zaplamlata velikonočna sveča, orgle so zabučale, zvonovi so zadoneli in močno se je razlegala iz cerkve vesela »Aleluja« — zgoraj v stolpu je po težki, prečuti noči klečal Albert ob postelji svojega groznega bolnika. Groza ga je bilo in skoraj bi se ga bil polastil obup ob neznanem rjovenju bolnika, ki je blaznel v strašnih bolečinah in trgal svojo odejo...

Prišla je Velikonočna nedelja, in vse se je radovalo v Gospodu. V Albertovo ječo na visoki gori v temnem stolpu ni hotel priti žarek radosti. Kužni bolnik je blaznel in besnel; čez modre ustne so se mu vspale nesramnosti, da je Albertu skoraj srce zastajalo v prsih. Sedaj je nesrečnež preklinjal Boga in vse svetnike, sedaj je grozno psal svojo prilježnico; nato je zabodel kakega opata ali grofa, ki mu nista hotela dati kruha, slednjic je nekemu škofu postavil na stredo rdečega petelina. Danielu v levniaku pač ni bilo tako hudo med divjimi zvermi kakor Albertu v tej strašni, zapušteni ječi pri tem nesrečnem izvršku človeštva.

Pa še huje je moralo priti. Albert se je z obliži in mazili približal postelji, da bi bolniku nanovo obvezal bule. Ravno se je nagnil k bolniku, ki se je v tistem trenutku v hipni blaznosti sklonil pokonci v postelji, strašno zarjovel in je s svojimi od gostih bul pokritimi rokami zagrabil patra za vrat, da bi ga zadušil. Med Albertom in nesrečnežem se je začel boj za življenje in smrt. Ravno se je poročilo Albertu premagati blaznika in se rešiti njegovih rok, ko je spodaj ob stolpu zapel zvonček. Albert si je obrisal pot s čela, odahnil se je in je začel navijati vrv s košem... ves vesel, da dobri Ertelij ni pozabil na ubogega bolnika...

Ko je koš prijadral do okna, se je Albertu zasmajalo srce. Hvala Bogu, koliko dobrih stvari je v košu! Poleg belega kruha je surovo maslo v podobni rože, zraven pa stoji kamenit, dobro zaprt vrč z mlekom. Albert

je takoj natočil mleka v kozarec in je premagujoč se šel k postelji ter je bolniku, ne da bi črnil najmanjšo besedo, da ga nanovo ne razdraži, ponudil novo okrepčilo.

Bolnik je srepo upiral vanj svoje motne, kalne oči — zdelo se je, da se zopet zaveda, in da se sramuje; slabotno je zašepetal: »Menih! Ti — — — dober!« To je bila prva beseda hvalečnosti, ki jo je Albert čul od bolnika. Toda tudi sladko mleko, ki ga je Štefana zjutraj na vse zgodaj, potem ko je že ob štirih zjutraj pomolzla kravo, prinesla čez hrib, ni mogel pogasiti notranjega ognja, ki je palil bolnika. Ta dan ni besnel, mirno je ležal na postelji; ko je solnce vžalo visoko, je Albert s strahom opazil, da bolnik tišči črno peno in da mu s čela lije modrikast pot; tuintam je bruhal iz ust in nosa črno, izprieno kri, v kateri so kakor črne kačice mrgolele živalice. Albert je vedel, da so to predznamenja kužne smrti.

Menih je premišljeval, kaj storiti. Toliko se je že trudil za bolnikovo zemeljsko življenje, toda zastoj — telo mora umreti... Gre za neumrjočo dušo, gre za večnost... treba je rešiti dušo nesrečne smrti. Res je bil divji razbojnik, zato mu je toliko bolj pri srcu njegovo večno izveličanje.

Albert je vzel v roko stari, železni križ in ga je pokazal groznemu bolniku. Če-li ve, kdo je ta, ki visi na križu? Ječe je prikimal bolnik: »Jezus! Če ve, zakaj da je umrl na križu?« Da, ve.

Dobro, veš, umrl je zaradi tvojih grehov. Ti ležiš tu na kuži in moraš umreti. Ti je žal tvojih grehov? Se mi jih li hočeš izpovedati, da ti jih odpustim namesto Boga?

Kakor ukročena zver na svojega krotila, je bolnik srepo zrl na patra Alberta. »Da, izpovedati se...« Zadnjič da se je izpovedal še kot majhen deček... pred kakimi štiridesetimi leti — sedaj ne zna več.

Albert je rekel: »Pomagaj ti bom. Sedel je k postelji, napravil je nadenj velik križ in ga je izpraševal po desetih božjih in cerkvenih zapovedih; bolnik je odgovarjal s slabotnim glasom, kakor je vedel in znal, »da« ali »ne«. — Nato je Albert molil Očenaš in Čišćenomarijo in je pozval bolnika, naj molži njim, toda ta se mu je nemo režal, češ, da ne zna. Štirideset let da že ni več molil. Albertovo dušo je objela žalost. Mu-li hudič ne pusti moliti? — Vendar je sklenil, nesrečnežu preskrbeti sveto popotnico...

Ob štirih popoldne je zopet spodaj zvonček zapel. Albert je glasno zaklical doli: »Kdor je spodaj, naj malo počaka«. Ko je zopet koš priromal gori in je Albert popravil Štefanine darove, o katerih pač ni vedel, odkod prihajajo — ploščo rumenega medu in sveženj sveže redkvice — je s svinčnikom zapisal par besedi na prazno stran brevirja, je položil listič v koš, ki ga je nato spustil doli. Slišal je od spodaj hiter korak; ni mu prišlo na misel, da to ni možki korak, pa je stopil k postelji, da bi trpečemu bolniku, ki se je vil v groznih bolečinah, popravil vzglavje. Zopet je spodaj zapel zvonček; potegnil je koš gori. Listka ni bilo več notri. Spodaj ni opazil nikogar.

Štefana je letela na portu in je prosila brata vratarja, naj ji pošlje patra Ertelija gori v sobo za paramente. Tja je prihajala vsak dan, odkar je vedela za skrivnost v stolpu, da bi sprejela novih narečil.

Ertelij je prišel s počasnim, težkim korakom blaz kakor zid.

Ko je Štefana vzela iz rutice bel listič, je slutila, da je to Albertovo pismo; obšla ga je groza.

Štefana je tiho rekla: »To je bilo v košu«. »Si-li brala?« je vprašal in se je umaknil nazaj.

»Nisem, pa lahko gospodu patru preberem?«

Kako dober je ta angel, pomisli, Ertelij. Nič se ne boji, junaško srce ima... on pa se boji — pisma, ker je prišlo iz kužnega kraja.

Štefana je brala počasi: »Pater z bolnikom gre h koncu, črna pena na ustnih... iz ust in nosa bruhajo črna kri... Smrt trka na vrata... Danes sem ga izpovedal, prosim zanj za sveto popotnico, in sicer še noč pred

polnočjo, sicer bo prepozno. Albert. Ta papir je pokajen s pomambro.«

Erteliju se zdi, da se izbja vrti okoli njega, pa je za trenutke pritisnil roko na čelo. »Nekdo mora gori s presvetim Zakramentom, Štefana.« Bil je ves potr in blaz kakor pepel, kakor bi hotel reči: Sedaj mora nekdo v smrt.

»Prav je, duhovni oče,« je rekla Štefana in je brez vsakega strahu uprla svoje jasne oči v preplašene patrove, sladko hrepenenje ji je pretresalo dušo... »Da bolnik vsaj prejme našega ljubega Gospoda; o koliko je moral trpeti, ta ubogi človek, enkrat sem ga slišal strašno kričati.«

»Res, nekdo mora gori,« je srepo predse zroč ponovil pater Ertelij. »Toda kdo naj gre? Bratje v samostanu ničesar ne vedo o skrivnosti. Zvedelo bi se. — »Jaz moram! Jaz sam!« je obupno sopihal. »Pa ne vem, če morem po stopnicah gori, polomil si bom noge...« sedel je na stol ob oknu, izgledal je hudo bolan, »črna smrt... meni se zdi, da mi je nemogoče,« je mrmral sam pri sebi.

Štefana je bila doslej bleda kakor smrt, sedaj pa je zardela kakor roža. Že prej, ko je brala listič, se ji je vzbudila želja: da bi vsaj mogla žvenkljati z zvončkom pred Izveličarjem, kadar bo šel v stolp — sedaj pa, ko vidi smrtno grozo v patrovih upadlih licih, je zmagojuč kakor plamen v njej zagorela želja:

»Ubogi gospod ne more iti! Pa pojdem jaz! Pa ponesem jaz Izveličarja v stolp. Potegnili je belo rutico globoko čez zardeli obraz in je začela premišljeno govoriti: »Prečastiti gospod se slabo počutite, prečastite gospod, ne morete iti, sicer vas popade kuža; mislim — ni mogla več prikrivati radosti in hrepenenja, sklenila je roke in je rekla: Prečastiti! Naj grem jaz! Oj, tako rada, tako rada bi ponesla Izveličarja ubogemu bolniku.«

Starček ni spravljal besedice že s tresočo se ustnice. On, duhovnik, se boji črne smrti — ona pa, nežna deklica, ne misli na smrt, misli samo na Izveličarja... tako rada, pravi, ti pa praviš: ne morem.

»Prečastiti,« nadaljuje Štefana, »saj so že nosile ženske presveto Rešnje Telo — sveta Klara! In dečki — sveti Tarzicij. Oj prosim, lepo prosim, nikar mi ne branite. Kar sta smela redovnica in deček, bom vendar tudi jaz smela. Nisem svetnica, pa moje srce je čisto, včera sem se izpovedala. O, dajte mi Jezusa, da ga nesem, pomislite, kako željno ga pričakujem ubogi mož.«

»Štefka,« je jecljal stavec. Krčevito so se mu dvigale prsi, dve solzi sta se utrnili čez nagubana lica. »Saj ti ne branim, seveda smeš, nobenega vprašanja ni, smeš ravnatoka kakor Klara in Tarzicij; cerkev pravi: v skrajni sili, in gotovo so — sedaj mu je glas upadel, »vrednejše pred Bogom tvoje ljube junaške, deviške roke, kakor moje stare, vse obupane... Štefana, smeš, smeš; toda bolnik ima kužo! Smrtna nevarnost je, dele moje! Lahko si nakoplješ smrt! In tvoja mati, mi vsi, moj otrok — in še marsikdo, ki te ljubi — o, kako bi vsi jokali, če bi umrla ti — ni nobene druge Štefane več.«

»O je!« se je zasmejala in je pokazala svoje biserne zobe, o! kako je vesela, ker je rekla, da sme. »Da ni nobene druge Štefane več? Kajne zato, prečastiti, ker sem tako ja-zična? — Pa le bodite brez vse skrbil: je tolažila starca, ki mu je položila v roke svojo nežno roko. »Mene se ne bo prišla. Saj ste sami rekli, da se lotih tistih, ki se boje — jaz se pa prav nič ne bojim. Glejte, gospoda Alberta se tudi ni prišla! Prečastiti, ne bojte se, angel varih me bo varoval, ko bom nesla Izveličarja v svojih rokah; saj tudi mladeniči niso zgoreli v ognjeni peči, ker jih je obvaroval Bog!«

Erteliju se je tresel glas, ko je rekel: »Otrok, tvoja vera je velika! Kakšni siromaki smo mi drugi! Da, Albert! V devištvu je junaška moč... Štefana, naj se zgodi, kar praviš, kakor te navdaja božji duh. Nesi Izveličarja ubogemu bolniku. Dragocenejši monštrance kakor tvoje roke ne morem najti...«

Ni poslušala hvale, polna veselja in pričakovanja je rekla z otroško radostnimi očmi: »Prečastiti oče, in kdaj naj ga ponesem?«

»Počakaj! Sedaj je še nemogoče: ne mo-

rem ti izročiti presvetega Zakramenta, dokler so ljudje v cerkvi, tudi ne moreš v stolp, dokler so ljudje na poti; ljudje bi se pohujševali, če bi videli žensko stopiti čez prag meniške ječe. Albert piše: še pred polnočjo; torej mož še ni v zadnjih trenutkih. — Moreš li do polnočji ostati v Garstenu? — je pomisljal, jo vprašal, ali ne bodo mati v skrbeh? Moreš li pozno v noč iti sama domov? —

»Mati že vedo,« je reklo dete, »da imam sedaj večkrat pota za patra; zato jih ne bo skrbelo. Strah me tudi ni v temi; ponoči so vse mačke črne!«

»Dobro,« je rekel starček, »potem napravimo tako-le. Drevo ostani tu v sobi za paramente; delati danes ne smeš, ker je praznik, toda lahko pregledaš paramente in izbereš one, ki so potrebni popravila. Po angelovem češčenju se prične v koru večerna molitev patrov; ko bodo patri odmolili, okoli devete ure, pridi doli v cerkev in poklekni tam ob Bertoldovem nagrobnem kamnu; nato pridem jaz, da ti dam Gospoda in te spremim in te izpustim iz cerkve in skozi samostanska vrata. Stolp ima, kakor veš, železna vrata; dal ti bom ključ od teh vrat.«

Štefana je veselo prikimovala; na vsaki potezi njenega obraza je trepetalo veselje, pričakovanje. Tedaj se je starec zopet ožalestil; položil ji je svojo gubasto roko na zlatokostanjeve lase in je rekel: »Štefka, to mi pa moraš obljubiti, da se nisi za trenutek dalje ne pomudiš gori, kakor je treba, da bo ubožec prejel sveto popotnico. Tudi moraš paziti na stopnice, zelo so strme, in bolnik leži visoko gori v drugem nadstropju. Čez obleko bom ogrnil star plašč, da se kuha ne bo mogla prijeti tvoje obleke. Kadar prideš iz stolpa, ga vrzi v bezgovo grmovje, da ga pozneje sežgemo.«

»Hvala vam,« reče deklica; »tako ste dobri, prečastiti, vse bom ubogala in bom skrbela, da ničesar ne prinesem domov materi ter bratcem in sestricam. Zame se tako ni bati, prečastiti, kopriva ne pozbe.«

Nastopila je noč in v cerkvi so odmevali zadnji glasovi večerne molitve patrov. Tedaj je prišla iz sobe za paramente Štefana, potem ko je gori v sobi ugasnila luč. S previdnim korakom je stopila v samotni hram božji. Samo luna, ki je vžila visoko na nočnem nebu, ji je svetila na poti.

Ko je prišla do Bertoldovega spomenika, pokleknila in je v goreči molitvi pričakovala patra Ertelja, da pride ponjo.

Jekreno je prosila Boga, da bi ubogi kužni bolnik še pravočasno prejel sveto popotnico, da bi pater Albert ostal čvrst in zdrav, da bi kuha ne prišla v štajer in da bi tudi sama ostala zdrava; zaradi matere ter bratcev in sestic. Nato je obudila tri božje čednosti, vero, unanije in ljubezen ter popolni kes, da bi mogla čista, brez najmanjšega znanega prahu greha sprejeti Gospoda v svoje roke...

V zvoniku je ura bila četrt na deset, tedaj je zaškripal ključ v cerkvenih vratih. Štefana se je dvignila. V zibajočem se svitu svetilke je prihajala meniška postava, ki je metala predse zdaj majhne, zdaj zopet velikanske sence. Bil je pater Ertelj, ki je nosil čez ramo plašč. Štefana mu je šla nasproti.

»Štefana,« je zašepetal, da je strahovsko odmevalo v zapuščeni cerkvi, »te tudi sedaj še ni strah?« (Dalje.)

Za naše gospodinje.

Krompirjeva juha s prekajeno jeguljo. Krompir olup in pristavi, deni malo majarona in česna in posoli. Ko je juha kuhana, operi v mlačni vodi pol kile jegulje, razreži jo in vrzi v vrelo juho, pusti, da prevre parkrat, postavi lonec na rob ognjišča, da se vleče še deset minut, vrzi v juho pest peteršilja in daj na mizo.

Rezanci ali makaroni z ribo. Rezance skuha in odcedi. Jeguljo, ali kar je, operi, snemi kožo in odreži glavo, deni vse sku-

paj z rezanci v skledo, postavi v sopar in pusti tam par minut. Preden daš na mizo, vzemi kožo in glavo vun in razreži ribo.

Koleraba s prekajeno ribo. Kolerabo skuha in zmečkaj vanjo par krompirjev. Jegulji snemi kožo in odreži glavo in kuhaj s kolerabo. Meso razreži in deni na orh kuhane kolerabe, postave lonec na stran in pokrij, da se pari tako jegulja kakih deset minut.

Zelenjadna zmes z ribo. Več vrst zelenjave kuhaj skupaj ali vsako zase, kakor gre, podmeti in daj na mizo z razrezano ribo, ki je bila kuhana na zelenjadni ali drugi vodi.

Da ne obole svinje in ovce na kužni bolezni: Stolci 20 gr angelike, 20 gr lecjana, 30 gr bodeče neže, 10 gr pelina, 10 gr vinske rutice, 20 gr srčne moči, 20 gr zelinščice, (prunelice), pest soli in za lešnik kafe. Tega dajaj ovcam dvakrat na teden po pesti med otrobi ali ovsenim zdrobom, prešičem devaj ravno toliko v pomije. Zrak in snaga, dobra piča, so najboljša obran bolezni. Ovce, ki leže v mokrih stojah, prešiči, ki niso okopani in ki ne pridejo na zrak, so bolj podvrženi nalezbi.

Nevarnost za vrančni prisad pri goveh. Preskrbi živali praprotno stelo in krmi jo z dobrim senom in redkim močnikom. Po životu jo zdrigni vsak dan s slamo, namočeno v okisano vodo. Za vživanje stolci 15 gr Naskarilnega luba, ki se dobi v drogeriji, 20 gr vrhinega luba in 15 gr lecjana. Kuhaj štiri pesti lanenega semena na poldrugem litru vode, dokler ni voda sluznata, precedi, stresi v vodo stolčene reči in dajaj vsak četrt ure po 1/2 l. Ko ni več nevarnosti, dajaj živali še 14 dni med krmo po pesti celinščice.

Ščeneča se krmijo prvega pol leta vsak dan trikrat in sicer z redkim hranivom, pozneje mora biti hrana bolj gosta, napraviti jo je treba samo toliko kolikor pes poje, to je potrebi primerno, da ne postane pes požrešen, kajti mlada žival se navadi mere. Pasje pogače, ki se dobe v prodajalni, so prav pripravna hrana, posebno, če jih opariš z mlekom ali z juho. Psom, ki so posebno drage vrste, dajejo tudi kuhane telečje noge in na telečji juhi kuhan riž — pa takih psov bo letos brčkone zelo malo. Ako dobi taka živalica želodčni katar, ne sme dobiti pasje pogače, ampak dosti riža in malo kuhane mesa. V pijačo mu devaj noževo konico natrona.

Turški riž. Operi trikrat 125 gramov dobrega riža. 10 gramov sladkorja zavrej na litru kropa in skuha na njem riž. Pregosto ne sme biti. Odstavi riž od ognja in raztepi 3 beljake, vmešaj 100 gramov stolčene sladkorja in 3 žlice kake dobre sadne mezge med beljakov sneg, tepi celo uro, vmešaj potem rahlo med riž in peci par minut v namazani skledi v pečici.

Namesto riža se dene lahko ovsena ali prosena kaša.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nerodne bolezni? Občutek zadovoljstva doprine Vam Fellerjev pravi Elza fluid, 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 27 K.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-kroglicami, 6 škatlic 12 K. — Želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 12 K. — Omot in poština posebej, a najceneje, Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 134, Hrvatska. D

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim odjemalcem

Kati Ovsec-Držaj

trgovina z vinom, žganjem in mešanim blagom

Ljubljana, Florjanska ulica

ČEVILJE

moške in ženske,

fino in zajamč prist. reč. delo, krasne amer. fazone, najboljše rujava ali črna usnja in pristni trpežni podplati. Razpoš. po K 270; krasne boks čevlje po K 300 in K 360 par ve. etr. ovina s cevji R. Stermeck, Celje 305 Slovenija. — Naroč. te ceniki Ceneje kakovosti od 100— K naprej.

FRAN SCHÖNLIEB,

tovarna orožja

Borovlje, Koroško

se priporoča za dobavo dobrih lovskih pušk in streliva po zmernih cenah. Veliki cenik se pošlje proti predplačilu 2 K.

Priporočam sl. občinstvu svojo zalogo raznega blaga: **kontenina, bela in pisana, barhend, cefir, volneno blago, sukno, svilen poplin, svila v raznih barvah, cvilih za postelje, odeje, raznovrstno perilo in bluže.** Dobijo se tudi čevlji za moške in ženske domačega izdelka. Prodaja se kolikor mogoče po najnižjih cenah. Vzorci se ne razpošiljajo.

IVANKA PRAPROTNİK,

Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Kupujem vsako množino kož od divjih zajcev ter plačujem po najvišji dnevni ceni,

IVAN BERNIK

klobučar v Višnji gor.

Poročne prstane

ima v zalogi

Josip Janko urar v Kamniku na Šutni (nasproti farne cerkve.)

Brusni les

(schleifholz) slabše vrste, smrekov les, kupi po visoki ceni Frid. Tome, pošta Medvode.

Svilena in žimnata mlińska sita

(pačtli) vseh vrst se dobe v trgovini
A. Čadež, Ljubljana, Kolodvorska ul. 35,
nasproti „Stare Tišlerjeve gostilne“.

Durolit smole prosti specialni asfaltni strešni papir dobavlja

„Asphalton“ ako jska družba za asfalt in
kemčno tehnično industrijo
Dunaj IX. Liechtensteinstrasse 20.
Tovarni: Duna.-Brno 5327

Lepo črno letošnje

brinje

oddaja v vsaki množini in po nizki ceni trvdka
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Hočete obdržati svojo lepoto?
Hočete imati kakor baržun meh-
ko kožo? Hočete sočnejši po-
možljiv in ogreev?

Uporabljajte Fellerjevo
pravo Elza obrazno, ko-
žo obvarujočo pomado!
Občudovani bode! Za-
vidaniti 1 lonček 6—K.
No. III. močnejše vrste
9 K. K temu Fellerjevo
najfinejše lilijnomlečno
milo 16 K.
Hočete imeti lase, zdrave lase?
Fellerjeva prava Elza
Tannochina pomada za
rast las doseže bujne
lase! Zagreji prhaj, pre-

rano o-ivenje. Zeleni
plešči 1 lonček 6 K. No.
III 9 K. K temu močno
terovno milo za umivanje
glave 8 K. Šampon 1
Mazilo za brke 1 K 50 v.
in 2 K 50 vin.

Mnogo vas bura ocesa?
Fellerjev pravi turisti-
ski obliž učinkuje brez
bolečin, hitro
in zanesljivo!
Nobenih kurjih
očes več! Ne-
benih sušev!
Nolene tde
kože! Mala ška-
tlička 5 K 50 v.
velika škatli-
ja 5 K 50 v.

Zelite se kaj? Fellerjeve Elza umijvalne pa-
stije (Kolenjska voda) 1 škatla 5—K.
Fellerjev uspalni prašek proti potenju
1 škatlija 5 K. Fellerjev mentolni črtnik zo-
per glavo in zobobol 1 škatlija 3 K 50 v.
Fellerjev Elza fluid 6 dvojnati ali 2 ve-
liki steklenici specialni 27 K.
Najboljši parum za najfinejšim duhom od
8 K naprej. Najfinejši Hega-puder Dr. Klug-
ger, bel, roza in rumen. 1 vel. škatlija 12 K.
Močna Francovka v steklenicah po 6 K
in 16 K. Ovoj in poštnina posebej a najce-
neje. — Eugen V. Feller, lekarnar, Stablon
Donja, Elzatrž št. 16, Hrvatska.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomanjkanju krme
ko se uporablja nadomestilna sredstva za krmi-
la pa se primeža dvakrat na teden. Prašek
Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil
naviše kolajno na razstavah v Londonu, a Pa-
rizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev
hvalijo Mastin; ko ga enkrat poizkusijo, in ga
ponovno rabiho, 5 zavojev praška Mastin zado-
stuje za 6 mesecev za enega prašička ali vola.

Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgo-
vinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5
zavojev Mastina 20-50 poštnine prosto na dom.

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh in živini. garje,
lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Ne
smrdi, nemaže perilo. 1 lonček 6 kron. Po pošti
kron 9-50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven ročevža.

čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po
najvišji dnevni ceni J. Kopač, svečar
v Ljubljani, Gosposvetska c. 90. Sp. Šiška.

Med in vosek

kupuje v vsaki množini družba „Sad“ preje Pri-
mož Hudovertnik, Ljubljana, Kolodvorska ulica.

Mežnar in organist

se išče v Rožau (Koroško). Nastopiti moreta
koj. Prednost ima rokodelce, krojač ali čevljar,
ki najde dovolj zaslužka. Službene razmere
proti poštni obratno naznanja župnijski urad
Rožek, Koroško.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa glazena mora poginiti ako porabljate moja
naibolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva
kot: proti miškim mišim K 6—, za podgane in miši
K 6—; za ščurke K 7—; posebno močna tinktura
za stenice K 6—; uničevalec molav K 5—; prašek
proti mrčesom K 4— in 8—; mazilo proti ušem
pri ljudeh K 3—; mazilo za uši pri živini K 3—;
prašek za uši v obleki in perilu K 3—; tinktura
proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (uničevalec
rastlin) K 3—; prašek proti mravljam K 3—.
rošila po povzetju Zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je
največja slovenska posojilnica in je
imela koncem marca 1919 nad 40 mi-
lijonov kron vlog in nad 1 milijon
enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Zenske lase

rezane in mešane ku-
puje v vsaki množini
po najvišji ceni
Matija Podkrajsek
brivec, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 32.

Cementna strešna opoka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri trvdki

Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4798

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelek za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh so-
stavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnej-
šimi pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih pred-
metov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano
nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg, 33.